Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, [БУРЯ]АДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

[19]21 онойс [гара]жа гарана | № 100 (16623) | 1984 оной апрелиин 29, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

МАРТЫН 20 — ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАЙ УРЭЖЭЛ ҺАЙЖАРУУЛХА — ИЮНИИН 20

габшагай гурбан һара

ҮБГЭН ЛУГОВОД АМЖАЛТАТАЙ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үнинэй луговод Д. Д. Доргиев нютаг голдоо хүндэтэй, суутай хүн юм. Дунгар Доргиевич үндэр наһатай болобошье, эсэеб, сусааб гэнгүй колхозойнгоо хамтын ажалда хабаадалсаһан зандаа.

Тэрэ Гэгээтын эхиндэ 230 гектар сабшалан даажа абанхай. Далан наһанайнгаа дабаае дабаһан хүндэ энэ ехэ талмай хаража харуулхаа, ургасыень дээшэлүүлхын тулада үдэр бүри оролдон хүдэлхэ гээшэ тиимэшье хүнгэн бэшэ гээшэ. Теэд Дунгар Доргиевич бэрхэшээлһээ сухарихагүй, тунхариха хүн бэшэ. Жэл бүри хэдэг ажалаа эрхимээр хээд лэ байдаг.

Д. Д. Доргиев һүүлэй арбаад жэлэй туршада луговодой ажал хүтэлжэ ябана. Ажалдаа һайн дүнгүүдые туйлана. Жэшээлбэл, үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэнэй участогһаа 3100 центнэр һайн шанартай үбһэ һэн нийтын малда бэлэдэгдэһэн юм. Сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер ургаса абтаһан байна. Зарим участогуудтань үбһэ ногооной ургаса үшөөшье ехэ байгаа юм.

Луговод Доргиевай үргүүлһэн үбһэн ехэхын нэгэдэхи отделениин малда зөөгдэдэг. Хонишод Юрий Ванжилов, Гомбо-Доржо Цыдыпов, Мирон Юмов ба Гэгээтын һаалиин фермые даагша Валерий Бодиев гэгшэд үбгэн луговодой участок дээрэһээ абтаһан үбһые мал дурадаа тайгаар эдидэг гэжэ тэмдэглэдэг юм.

Дунгар Доргиевич жэл бүри сабшалан хөрөөлһөөр хамһалсадаг байна. Мүнөө тэрэ сабшалангаа уһалжа эхилэнхэй.

Мантай уулзахадаа, тэрэ иигэжэ хөөрэбэ:

— Луговодуудай ажалай халуун хаһа ерээ гээшэл. Мүнөө газараа уһалжа тухалжаһаа байнабди. Тиһалагшата тала уһанай урдахаа һубагханабашье бэлдэжэ сэбэрлэнхэйбди. Хэхэ ажалнай ехэ. Гол анхаралаа сабшалангайнгаа талмаие хэм соонь уһалха хэрэгтэ хандуулнабди. Һайхамай уһа миил тала руу табихагүйн тула ехэ оролдолго гаргагдана. Сабшалан дэрэмнай элдэб ялзын үтэгжүүлэгээр хангалтагаар сабшалан ургамалтай. Мүнөө республика доторнай таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ габшагай ажалай гурбан һара соностогдоһон байгаа. Манай хүдэлмэри хурган зорилго гэжэ элдэбхэй гаргахань болонобди.

Үбгэн луговодой энэ жэлдэшье үбһэ ногооной баян ургаса абажа, ерэхэ үбэлжэлгэдэ нийтынгээ адууһа малые бардам хүрэхэ тэжээлээр хангалхаса байһаниинь дамжаггүй.

М. ГАЛСАНОВ.

Зэдэ.

ҮНДЭР УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Үнгэрэгшэ жэлдэ Хоринэй районой Хүрбын совхозой хид үбһэ ногооной үндэр ургаса ургуулжа, нийтын малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэһэн байна. Газарай урэжэл һайжаруулха талаар соносхогдоһон габшагай гурбан һарын туршада Хүрбын совхозой луговодууд сабшалан дээрээ гэритойхон ажал хэжэ эхилһэн үниинэй. Дуршалтэй луговод коммунист Н. З. Закировай даадаг коллектив Бэлшэр, Баа̇за гэжэ газарнуудай сабшалан дээрэ бүри намарһаа эхилжэ наг, шэбхэ гаргаа, тошо халаргаа. Мүнөө тэдэ тус луговодой даадаг звеногойхид сабшалангаа хорёолхо һургаар бэлдэнэ. Гадна минеральна үтэгжүүлгэ зөөгдэнэ. Тус совхозой луговодууд байгша оной үбһэ ногооной баян ургаса абажа хүсэлэнтэй тухаа сүлөөгүй, үдэшэ орой болотор сабшалан дээрэ хүдэлнэ.

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА.

ҮБҺЭ НОГООН ХАЛЮУРХАЛ

Мүнөө жэлдэ Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой луговодууд үбһэ ногооной баян ургаса ургуулхын тула оролдон ехэтэйгээр хүдэлжэ байна.

Колхоз 1200 гаран гектар уһалагдадаг сабшалантай юм. Мүнөө колхозой арбаад луговод энэ газарайнгаа ехэнхиие һайрамай уһаар уһалаад, сабшаландаа наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ тараана. Энэ колхозой эдэбхитэй луговод коммунистнар И. М. Якимов, Г. Д. Дармаев болон бусад олоной бэлдэхэ тэжээл ургалтаа малда бардам хүрэхэ баян үбһэ ногоо ургуулха абахаар зорилжонхой. Тиихэдэ колхозой таряалан ба сабшалан дээрэ уһа сасадаг «Днепр» хүсэнүүдэй гэгдэнэ.

Р. ШИРАБОН,
хүдөө бэшэгшэ.

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ӨБКОМДО

[Р]ОССИН ГҮРЭНДЭ БУРЯАД ОРОНОЙ ҺАЙН ДУРААРАА [О]РОҺООР 325 ЖЭЛЭЙ ОЙДО БЭЛДЭХЭ ТУХАЙ

[...]ндэ Буряад ороной [...] ороһоор 325 жэ[лэй] ойдо гүйсэхэнь [...] түүхэтэ, түрүү [...] байгаа. Тэрэ ха[...] материална ба [...] үндэр соёл болбо[...] арадые һүрган [...] тэдэнэрэй хани ба[...] тухай нэмэри [...] Хойшонхи үеэдэ [...] үзэгдөө дуу[...] хүгжөө һэн. [...] социалис [...] национальна [...] ашаар хэдэн зуун [...] байдалаа буряад [...] өөрын гүрэнтэй [...]

[...] жэлнүүдтэ. Ком[...] ба Совет гүрэнэй [...] анхарал оролдол[...] ород арадай ба ма[...] бусад арадуудай аха [...] үнэн зүрхэнэй туһа[...] Россин гээгдэнги захань байһан Буряад орон һалбаран хүгжэнэн республика болоо, социально-экономическа ба соёлой хүгжэлтэдөө ехэ амжалтануудые туйлаа. Республика дотор промышленностиин машина бүтээлгын, электротехническэ, горнорудна, ой модоной, модо болбосоруулгын һалбаринууд, олон һалбаритай хүдөө ажахы байгуулагдаа, ажалшадай һүрдал байдал ба оюун бодолой хэмжээн саг үргэлжэ дээшэлнэ. Хүдэлмэришэдэй ба колхозникуудай, арадай ажахын мэргэжэлтэдэй ба интеллигенциин түгэс бэлэдхэлтэй кадрнууд урган гараа.

Аха дүү ёһоной хани барисаанай ба нэгэ нэгэеэ хүндэлэлгын оршон байдалда республика доторнай буряадууд, ородууд, эвенкнүүд, бусад олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд нийтэ нэгэн гэр бүлэ шэнгеэр ажаһууна, ажаллана. Хамтын хэрэгэй аша туһада тэдэнэрэй шэн зоригто ажал хадаа энэ интернациональна харилсаанай үндэһэ һууринь, тэрэнэй бата бэхи байлгын эрхэ нүхэсэлынь болоно.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһан ойтой нэгэдүүлэн, республикын бүхы ажалшадай һайндэр болгожо, Россин гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойе 1984 оной июниин эхеэр тэмдэглэхэ.

Россин гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлдэлгэ ба үргэнжөө үнгэргэлгые КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он), февралиин ба апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ ажалшадые элсүүлгын туг доро үнгэргэхэ гээд КПСС-эй горкомууд болон райкомуудые, горрайгүйсэдкомуудые, облсовпрофые, ВЛКСМ-эй обкомые уялгалха.

Ленинскэ национальна политикын амжалтануудые тайлбарилан ойлгуулха талаар агитационно ба пропагандистска хүдэлмэри эрхимлүүлхэ, пролетарска интернационализмын, совет патриотизмын, манай ороной арадуудай хани барисаанай гол ёһо гуримуудые баримталан, ажалшадай хүмүүжүүлгые улам һайжаруулхые хангаха.

Россин гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй областной комитедэй ба Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй баярай суглаае Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэхэ. Тэрэшэлэн республикын хото городуудта, районуудта, промышленна предприятинуудта, колхоз, совхозуудта, һуралсалай зургаануудта баярай суглаа үнгэргэхэ.

Һайндэрэй үдэрнүүдтэ олон хүн зоной хабаадалгатай спортивна хэмжээ ябуулгануудые, искусствын уран бэлигтэдэй ба уран һайханай бүлгэмүүдэй коллективүүдэй концертнүүдые эмхидхэхэ.

Россин гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойдо бэлдэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые партиин обкомой бюро баталба.

Россин гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойдо һайндэрлэлгэдэ бэлдэлгэ ба үнгэргэлгые хүтэлбэрилхын тула ойн баярай комисси байгуулагдаа.

Россин гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнуудые толилхо ба дамжуулгануудые эмхидхэхээр республиканска болон районно газетэнүүдэй редакцинууд, Телевидениин болон радио-дамжуулгын талаар Гүрэнэй комитет уялгалагдаба.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХЭВЭРЭЭ

[МА]ЛШАДАЙ [Ү]РМА [БАД]АРУУЛАН

[...]йоной мал ажалай хүдэлмэ[...]жэлгын хаһые амжалтатай [...] түгэсхэлэй харюусалгатай [...]бо. Мүнөө манай район һү [...] гүрэндэ худалдаха талаар [...] түрүүшын кварталай түсэ[...]лэн дүүргэжэ, республика [...] районуудай тоодо ябана. [...]шадай туйлаһан эдэ амжал[...]шодоймнайшье оруулалса[...]н гэжэ хэлэхэ байнаб.

[...]марай октябрь һарада рай[...]лой хүдэлмэрилэгшэдэй се[...]жэ, малай үбэлжэлгын үедэ [...]жа хангаха тухай тодорхой[...]эмди. Энэ хаһын туршада [...]лой талаар хангаха хэмжээ [...] түсэб батлан абтаа һэн. [...]уртэ болон отара бүхэндэ [...]эрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй [...] табяад тэрэнээ типогра[...]жа, районой соёлой бүхы [...]удта эльгээгээ бэлэйбди. [...]ахы бүхэндэ агитбригада [...] юм. Малай үбэлжэлгын [...]лжэ байха үеэр эдэ агит[...]гаа хэр бэлдэһые шалгаха [...] конкурс-харалга үнгэргөө [...] нютагай материалнууд дээрэ [...] ажалда бии байһан һайн [...] магтаһан, дутагдалнуудые [...]оор шүүмжэлһэн удхатай [...]дые бэлдэжэ ерэһэн агит[...] үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн [...] агитбригаданууд малшадта [...]гэ программануудаа улам [...]удха түгэлдэр, һонирхолтой [...]он байна.

[...] саг үргэлжэ, һайн бэлэдхэл[...] агитбригаданудай тоодо [...], Еловкын, Тоорын, Хужа[...]нгойн хүдөөгэй соёлой бай[...] агитбригаданууд ороно. Эдэ [...]дые оролдосотой, бэлиг [...] соёлшод О. Б. Бузаева, [...], Л. И. Ларионова, А. Д. [...] Е. Шармашкеева болон И. М. [...]эд толгойлно. Мүн Галбын [...] һургуулинуудай агитбри[...]шадые мүн лэ һайнаар хан[...]

[...] соёлой байшангай дэргэдэ [...] агитбригада тухай онсо [...]тэй. Тус агитбригада соёлой [...] директор Ольга Базыровна [...] һайханай талаар хүтэлбэ[...]эра Сыреновна Ангаскиева [...]лбэри доро һайн программа [...] түлөө конкурс-харалгада [...]ри эзэлһэн юм. Толтынхид [...]шые Саяны» колхозойнгоо [...] фермэнүүдтэ айлшалхаһаа [...] «Мир» болон «Сибиряк» кол[...]эдта ошожо, уран бэлигээ[...]ран баясуулһан байна.

[...]лой байшангай дэргэдэ эм[...] агитбригада бусад коллек[...]ээ харуулан, колхоз болон [...] малшадые һайнаар хангана гэжэ хэлэхэ байнаб. Тэрэнэй бүридэлдэ балетмейстер Е. Д. Будаева, хормейстер Л. Я. Молзоева, духовой оркестрэй хүтэлбэрилэгшэ Б. Д. Хабюров болон киномеханик С. В. Ларионов гэгшэд ороно. Тус агитбригадые уран һайханай талаар хүтэлбэрилэгшэ Б. С. Хабюрова толгойлдог юм. Мүн тэдэнэртэй соёлой таһагай лектор Я. Д. Жербаев саг үргэлжэ ябалсажа, орон доторой болон уласхоорондын асуудалнуудаар һони һонин лекци уншадаг.

Дурсагдагша агитбригаданууднаа гадна Улаан-Үдэһөө ерэһэн соёлой институдай студентнэр Түнхэнэй, Харбяангуудай болон Саяанай совхозуудай малшадай бүхы буусануудта хүрэжэ, концерт харуулһан байна. Студентнэр Анатолий Манжуев, Светлана Ерыгина, Римма Забанова, Алексей Тнеев болон Гера Сухоруков гэгшэдэй гүйсэдхэһэн дуу, хатар болон шүлэгүүдые малшад һонирхожо ошоһон лэ газартань халуун альга ташалгаар угтадаг байгаа.

Үнгэржэ байһан малай үбэлжэлгын үедэ малшадые саг үргэлжэ концерт наадаар хангахын тула агитбригаданууд хоорондоо һэлгэлдэжэ байгаад фермэнүүдээр гарадаг. Жэшээлхэдэ, Толтын, Галбын, Хужарай, Шэмхын, Тоорын болон Далахайн хүдөөгэй соёлой клубуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитбригаданууд иимэ онол арга ашагтайгаар хэрэглээ.

Район доторнай бүхыдөө һү һаалиин 28 фермэ, хониной 16 отара, гахай үсхэбэрилгын 4 фермэ тоологдоно. Эдэниие бултыень жэгдэ һайнаар хангахын тула, малай үбэлжэлгын эхинһээ четверг бүхэндэ, графигай ёһоор, соёлшод малшадта айлшална. Тэдэнэр гансашье агитбригаданудтай хамта концерт наада харуулаад үнгэрнэ бэшэ, харин ямар нэгэн һайндэрнүүдтэ зорюулагдаһан тематическа үдэшэнүүдые, аман үгын журналнуудые эмхидхэнэ, улаан булангуудтань «Дайшалхы хуудаһа» болон «Сахилгаануудые» гаргана, лекцинүүдые уншана, түрүү малшадые баяр ёһололой оршон байдалда хүндэлэн ёһолно. Мүн библиотекарьнүүд шэнэ номуудай шэнжэлэл хэжэ, малшадые һонирхуулдаг байна.

Манай районой соёлой таһагай эмхидхэлэй-методическа түбэй хүдэлмэрилэгшэд районойнгоо хүдөөгэй соёлшодто методическа болон бодото туһаламжа үзүүлхэ, мүн хараалһан хэмжээ ябуулгануудайнь гүйсэдхэлые шалгаха зорилготойгоор хүдөөгэй соёлой байшангууд болон клубуудта саг үргэлжэ ошодог юм. Маанадтай хамта түбэй библиотекын түлөөлэгшэд гаралсадаг. Манай мэргэжэлтэ хүдэлмэрилэгшэд шэнэ сценаринуудые болон концертын программануудые зохёожо бэлдэхэдэнь нютагуудай соёлшодто туһална.

Районой соёлой хүдэлмэрилэгшэд «Ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ гээшэ бүгэдэ арадай хэрэг!» гэһэн уряа доро малшадые хангана. Мал ажал мандашье хабаатай гэжэ тэдэнэр һайнаар ойлгодог юм. Мүнөө малай үбэлжэлгын эгээл харюусалгатай үе ябажа байна. Ушар иимэһээ манай соёлой хүдэлмэрилэгшэд энэ харюусалгатай үедэ малшадые дэмжэжэ, урма зоригыень бадаруулха ёһотой гээшэ.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ нэрэтэ хубитаяа оруулан мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые соёлой талаар хангалгада шалгарһан уран һайханай коллективүүдэй, эдэбхитэдэй хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолжо, май һарада тэдэниие урмашуулхаар хараалнабди.

Г. ТАРАНОВА,
Түнхэнэй районой соёлой таһагай эмхидхэлэй-методическа түбые даагша.

Манай обществын хүсэ шадалай зориг бадаруулагша эшэ үндэһэн — Советскэ Союзай арадуудай эбдэршэгүй бата интернациональна нэгэдэл, аха дүүгэй хани барисаан мандаха болтогой!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ажалай үдэр

ВАХТАДА ЖАГСАБА

Буряадай комсомолой 60 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн ажалай вахтада Улаан-Үдын үйлэдбэриин прибор бүтээлгын нэгэдэлэй комсомол-залуушуулай 49 бригада жагсаба. Нэгэдэлэй комсомолой комитет социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые һара бүри согсолно.

Комсомол-залуушуулай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй һүүлшын дүнгүүдээр Павел Сахаровай радиохабсаргагшадай, Александр Степановай токарьнуудай, Татьяна Кузнецовагай ВЛКСМ-эй XIX съездын нэрэмжэтэ шэрдэгшэдэй бригаданууд түрүүшүүлэй тоодо оробо. Эдэ бригаданууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, бусадтаа һайн жэшээ харуулна. А. Степановай бригада байгша оной дүрбэн һарын түсэбтэ даабарине апрелиин 25-да дүүргэхэ гэһэн уялгаяа бэелүүлжэ шадаа.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

1985 ОНОЙ ТООСООГООР

Манай барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабарине дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Энэ үүсхэлыемнай «Нижнеангарсктрансстрой» трестын захиргаан, партком, профсоюзай нэгэдэмэл комитет дэмжэһэн юм. Хүдэлмэришэднай ажалай түрүү онол арга, оньһон техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн, ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха гэһэн хүсэлтэйгөөр социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа байнхай. Бүхы ажалайнгаа 56 процентыень бригадна подрядай гуримаар дүүргэдэг болонхойбди.

Ехэ, багашье объектнүүдые эрхим шанартайгаар хэжэ, саг болзортонь ашаглалгада тушаахын тула бүхы коллективээрээ оролдонобди. Ажалаа хоёр, гурбан халаанай туршада эмхидхэжэ, оньһон техникээ миин байлгангүйгөөр ашаглаха, тиигэжэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол шухала анхарал хандуулагдана. Хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабарине, харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдана. Ажалдаа хожомдожо ерэхэ ушар огто усадхагданхай. «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ» гэһэн хүдэлөөндэ бултадаа хабаадалсанабди.

Коммунист Г. В. Шерванян, В. Н. Кудла, В. Ф. Кудей, В. Е. Глущенко болон бусад түрүү ажалай эрхим жэшээ харуулжа ябанхай. В. Ф. Кудейн, хүтэлбэрилдэг бригада Северобайкальск городто нилээд олон промышленна объектнүүдые бодхожо, эрхим шанартайгаар ашаглалгада тушаагаа. Тусхайлбал, асфальтбетоной холисо гаргаха завод, хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдэй мастерской нэн түрүүн болоно. Тоолохо болоо һаа, олон даа. Ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, үнэн сэхэ, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд манай поездын коллектив дотор яһала олон. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бэшэнэй дунда тарааха, үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ гэжэ оролдонобди. Үдэр, недели, һара бүриин дүн согсолжо, ажалай түрүүшүүлые үнэтэ бэлэгүүдээр, мүнгэн шангаар урмашуулжа. тэдэнэй хүндэдэ Улаан вымпел үргэхэ, нэрэ солыень Хүндэлэлэй самбарта бэшэхэ заншал бии болонхой.

Поездымнай хүдэлмэришэд туйлаһан амжалтануудаа улам арьбадхаха хэрэгтэ хүсэ шадалаа сүм зорюулна. Бидэ мүнөө локомотивна депогой, 500 автомашинын байха гаражай барилга дээрэ хүдэлнэбди. Байрын гэрнүүдые, столово, магазин бариха даабари мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Бидэ гурбан жэл гурбан һарын туршада 18 миллион түхэригэй барилга хэхэ аад, үнэн дээрээ 24 миллион түхэригэй барилга хээбди гэхэ гү, али мүнөө 1985 оной түсэбөөр хүдэлжэ байнабди. Байгша оной нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 276 мянган түхэригэй барилга хэжэ дүүргээбди.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй, СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин материалнуудые анхаралтайгаар шудалжа байнабди. Саашадаа бүри эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ажалайнгаа эршые улам шангадхаха ёһотойбди.

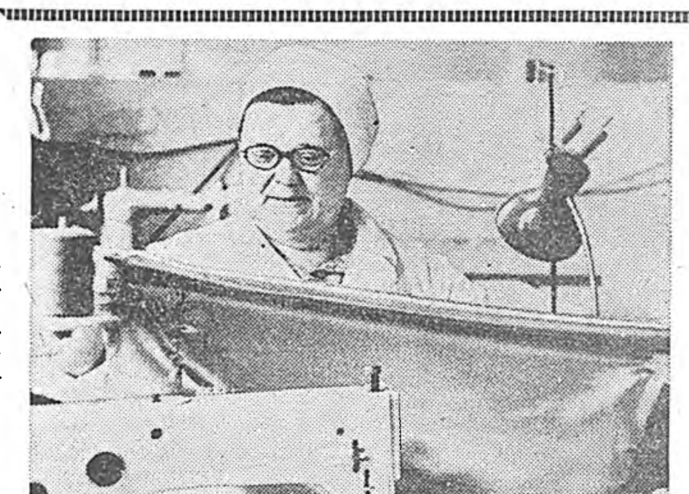
В. ГОРБАТЕНКО,
барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын хүдэлмэришэн.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛНЭ

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг цехэй Галина Степановна Путиловагай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригада бүтээсэ ехэтэй ажалаараа мэдээжэ болоһоор үнинэй. Тус бригада дүй дүршэл ехэтэй 16 хүдэлмэришэдһөө бүридэнэ. Тэдэнэр хүнжэл, подуушха оёдог юм. Ажалдаа бригадна подрядай гурим нэбтэрүүлһэнэй, ажалай журам улам шангадхаһанай ашаар тэдэнэр һара бүриингөө түсэбтэ даабарине дунда зэргээр 127 процент дүүргэнэ.

Г. С. Путиловагай бригадын гэшүүн ажалай ветеран Л. П. Дегтярева наһанайнгаа амаралтада гараһаншье һаа, түрэл коллективтээ ажаллана. Энэ дүршэл шадабаритай оёдолшон эрхим шанартай продукци гаргадаг. Мүн тэрэ залуу оёдолшодой һурган хүмүүжүүлэгшэ юм. Л. П. Дегтяревагай һурган хүмүүжүүлһэн Н. Ф. Воронцова, В. А. Куделина, И. Ф. Хромых гэгшэд мүнөө бүтээсэ ехэтэйгээр ажалланад.

Б. ЛОБСАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һурган хүмүүжүүлэгшэ Л. П. Дегтярева.

Авторай фото.

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭБЭ

Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой коллектив нэгэдэхи кварталай түсэбтэ даабарине технико-экономическа бүхы талааринь сүм дүүргэжэ шадаа. Тодорхойлбол, продукци худалдаха түсэб 100,3 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,7 процент дүүргэгээ.

А. Н. Цыденовэй хүтэлбэрилдэг шэрдэлгэ-ашаалалгын цех кварталай түсэб болзорһоонь урид, мартын 27-до дүүргэжэ, гол үйлэдбэриин цехүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараба.

Механо-хабсаралгын 2-дохи цехэй В. Д. Егодуров, шэрдэлгэ-ашаалалгын цехэй Н. Е. Кишенко гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ, «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

М. РЫБАКОВА,
заводой социалис мүрысөөнэй талаар инженер.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗЭРГЭДЭ

Улаан-Үдын шэлэй оньһоржоруулагдамал заводой шэл үйлэдбэрилдэг цех — предприятиин түрүү участогай нэгэн юм. Эндэ 3-дахи халаанай бүридэлдэ Е. А. Балдаевагай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригада бусадай дунда онсо шалгардаг. Тэдэнэр районойнгоо комсомол-залуушуулай коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ шангай һууринуудые эзэлдэг байна. Жэшээнь, тус бригадын гэшүүд үнгэрһэн жэлэй һүүлшын кварталай үедэ амжалтануудые туйлаһанайнгаа түлөө ВЛКСМ-эй Советскэ райкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа һэн. Мүнөөшье энэ коллективэй шэл отологшод байгша онойнгоо түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын тула шармайн ажаллана.

17 хүнһөө бүридэһэн бригадын амжалтануудта тэрэниие ударидагшын хубита горитой.

Елена Александровна заводто үнинһөө хойшо хүдэлнэ. Эндэ ажаллажа эхилһэн сагһаа эдэбхитэй, түрүү хүдэлмэришэн байһанаа тэрэ харуулһан юм. Тиимэһээ нүхэр Балдаева хэдэн удаа халаанай профоргоор һунгагдаһан намтартай. Харин предприятидань нэгэ нарядай гуримаар хүдэлдэг бригаданудай 1981 ондо эмхидхэгдэжэ эхилхэдэ, суг ажалладаг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй шэл отологшо бригадираар томилогдоо һэн.

Елена Александровна шадамар бэрхэ һурган хүмүүжүүлэгшэ гээд алдаршанхай. Тэрэ хэдэн залуушуулые мэргэжэлдээ һургаһан. Тиимэһээ дүршэл шадабаритай шэл отологшо үнгэрһэн жэлдэ залуу хүдэлмэришэдые ажалдаа һургаһанайнгаа түлөө урмашуулагдаһан байна.

Д-Р. ДАМБАЕВ.

[ҺУРГ]АН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭДЭЙ СЛЁТ

[...] АССР-эй Мини[...] [...]эй конференц[...] [...]ушуулай һурган [...]эй республи[...] [...] слет болобо. [...] дотор һурган [...] хүдэлөөнэй хүг[...] [...]эй XXVI съез[...] партиин ЦК-гай [...]умүүдэй эрил[...]тэнүүдтэй зохилдуулан, тэрэниие саашадань нарижуулан һайжаруулха зорилгонууд» гэһэн элидхэл облпрофсоведэй секретарь Л. Л. Болдонов хээ.

Удаань ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Л. Р. Бартунаев, нарин сэмбын комбинадай техническэ һуралсалай талаар инструктор А. И. Гриф, Онохойн модоной комбинадай паркомой секретарь П. Ф. Парыгин, гэр барилгын комбинадай арматурна цехэй электро-гагнууршадай бригадир Г. П. Шестаков, ЛВРЗ-гэй начальнигай орлогшо М. Е. Тугутов, Бэшүүрэй районэй «Победа» колхозой тракторна бригадын бригадир И. Д. Хлызов, Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай түүхын ба хэлэ бэшэгэй факультедэй деканай орлогшо В. В. Беликов, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордено «Электромашина» заводой токарь Е. В. Яблоновский, «Байгал» учхозой һаалишан С. П. Степанова, Хэжэнгын районэй Ушхайтын совхозой хонишон Г. Г. Шемолдаева, 2-дохи ГАТП-ай жолоошон Л. С. Тюменцев, Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозой һаалишан Л. В. Корнакова гэгшэд үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй обкомой секретарь Л. В. Потапов дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

«Буряадай АССР-эй залуушуулай габьяата һурган хүмүүжүүлэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэгшэдтэ дипломууд барюулагдаба.

Манай корр.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ һуралсал

ҺАЙЖАРУУЛХА АРГА БИИ

Пропагандистнуудта методическа туһаламжа үзүүлхэ ябадал партийна кабинедэй гол үүргэнүүдэй нэгэниинь болоно. Зарим пропагандистнуудай, гол түлэб, лекци уншан, хэшээлнүүдээ үнгэргэдэгынь, хөөрэлдөө, үгэ буляалдаанай үедэ проблемнэ асуудалнуудые табижа шададаггүйнь мэдээжэ. Эндэһээ хэшээлнүүдынь һонигүйгөөр үнгэрдэг. Һурагшадынь ёһын тэдыдэ ерэдэг, хэшээлнүүдтээ мүртэй бэлдэдэгшьегүй. Иимэ ушарнуудтай мүнөө үедэ эбсэжэ болохогүй. Юуб гэхэдэ, хүн зоноймнай эрдэм һуралсалай хэмжээн һураггүй дээшэлээ, хэрэгтэй номууд олошороо, сүлөө саг нэмээ ха юм.

Иимэ эрхэ байдалда һуралсалай эршэ түгэс түхэл янзануудта шэлжэн орохо, эхэ бэшэгүүдые, нэмэлтэ литературые бэеэ даагаад шудалхыень һурагшадые һургаха хэрэгтэй. Семинарнууд, нэмэл хэшээлнүүд, методическа конференцинүүд дээрэ һурагшадаа эдэбхижүүлхыень, шудалһан материалаа мүнөөдэрэй зорилгонуудтай холбохыень, ажалша коллективүүдтэ хүдэлмэри ябуулхыень пропагандистнуудые һурганабди.

Жэшээнь, манай парткабинет «Бэеэ даагаад эрдэмээ дээшэлүүлгэ — революционно теорие шудалалгын гол арга» гэһэн темэтэй методическа конференци үнгэргэһэн байна. «Бэеэ даагаад эрдэмээ дээшэлүүлгын зорилгонууд болон удха шанар» гэһэн асуудалые парткабинедэй консультант В. П. Секерина тайлбарилаа. Эхэ бэшэгүүдэй конспект табихыень, рефераудые бэшэхыень һурагшадаа һургаха тухай методсоведэй гэшүүн, Кабанскын дунда һургуулиин пропагандист В. И. Поломошин хөөрөө. Партиин райкомой библиотекарь Г. А. Орлова тус тус темэнүүдээр материалнуудые ягаад шэлэхэ тухай тогтоһон байна.

Удаань пропагандистнуудай хабаадалгатайгаар практическа хэшээл болобо. В. И. Ленинэй «Совет засагай ээлжээтэ зорилгонууд» гэһэн зохёолой нэгэ бүлэгөөр дэлгэрэнгы түсэб табиха даабари пропагандистнуудта үгтэбэ. Абаһаар пропагандистнууд иимэ даабари юундэ үгэһыень хүсэд ойлгоогүй байһан аад, һүүлдэнь хэжэ эхилхэдээ, тэрээгээрээ нилээд һонирхожо, дэлгэрэнгы һайн түсэбүүдые табяа һэн. Тэдэниинь шалгаһанай удаа түсэбүүдые табижа, цитатануудые шэлэжэ, тэдэнээ хэшээлэй үедэ хэрэглэжэ, һурагшадаа ягаад һургаха тухай хөөрэлдөөн болобо. Түгэсхэлдэнь бэеэ даагаад эрдэмээ дээшэлүүлгые залан хүтэлбэрилхэ тухай методическа зүбшэл заабаринууд дурадхагдаба.

Иимэл темэтэй конференцинүүд Мысовая станциин, Селенгинскын ЦКК-гай парткабинедэй дэргэдэ, Байгал-Худара һууринда үнгэрһэн байна.

Март һарада «Хэшээлнүүдэй үедэ үгэ буляалдаа үүсхэлгын методико» гэһэн темээр комсомолой һуралсалай пропагандистнуудай районно конференци үнгэрөө. ВЛКСМ-эй райкомой дэргэдэхи методсоведэй түрүүлэгшэ, Селенгинскын медучилищиин пропагандист Н. Т. Дорохина, парткабинедэй консультант В. П. Секерина тус темээр зүбшэл заабаринуудые үгэбэ. Бабушкин хотын больницын пропагандист Т. Н. Зеленая, ямаршьеб асуудалаар үгэ хэлэхыень гү, али реферат бэлдэхыень һурагшадтаа дурадхахадаа, хүн бүхэнэй онсо илгаануудые хараада абаха тухай хэлэбэ. Мүн комсомолшуудай ябуулха агитационно-нитын хүдэлмэри тухай үрэ жэмэс болбосоруулгын заводой пропагандист О. Судакова, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Г. И. Карпов гэгшэд хөөрөө.

Нэмэл хэшээлнүүд угаа туһатай байдаг гээшэ. Тиихэдээ бусад һургуулинуудта шудалаадүй темэнүүдые шэлэдэгбди. Темэ, асуудалнуудыень тодорхойлоод, бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэдэг, методиконь бодомжотойгоор харагдадаг юм. Бэлэдхэлдэнь бүхы һурагшад, партийна организациин секретарьнар хабаадуулагдадаг байна. Пропагандистнууд В. Л. Ярец (Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахы), Н. А. Чебаткова (Мысовая станциин энергоучасток), А. Г. Любименко (Селенгинскын 2-дохи дунда һургуули) гэгшэдэй нэмэл хэшээлнүүд һонирхолтой байгаа. Шэнэ жэлэй урдахана Кабанскын шубуунай фабрикын 2-дохи отделениин марксизм-ленинизмын үндэһэнүүдэй һургуулида (пропагандист Н. Е. Михайлов) болоһон хэшээлые онсо тэмдэглэмээр. Һурагшадтань урид даабаринууд үгтэһэн байгаа. Зариманиинь тусхай даабаринуудые дүүргэээ. Жэшээнь, эрхилэгшэ В. В. Власов 1983 ондо отделениингээ хүдэлмэриин дүнгүүд тухай хөөрэхэ зуураа эрхим һаалишад, механизаторнуудые нэрлээд, һүһаалиин доошолһоной ушар шалтагаануудые элирхэйлбэ. Бригадна гуримай булюу һайн талануудые тэрэ онсо тэмдэглээ.

Һаалишан Л. А. Гусева өөрынгөө социалис уялганудые ягаад дүүргэжэ байһан тухай хөөрөөд, ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг хүнүүдые эрид шангаар шүүмжэлээ һэн. Тэрэниие һаалишан Т. И. Нечаева мүн лэ дэмжэбэ.

Һү һаалия дээшэлүүлхэ, хабарай тарилгада эрхимээр бэлдэхэ, 1984 оноойнгоо социалис уялгануудые дүүргэхэ тухай һурагшад эндэ зүбшэн хэлсэбэ.

Бабушкин хотын пропагандистнууд комсомолой полит-һургуулида Т. Н. Зеленаягай үнгэргэһэн хэшээлээр ёхэтэ һонирхоо һэн. Үзэл сурталай тэмсэлдэ залуушуулай хабаадалга болон үүргэ тухай үгэ буляалдаан эндэ дэлгэржэ, бүхы һурагшад — залуу врачнууд, сестранууд, жолоошод эдэбхитэйгээр хабаадаһан байгаа.

Пропагандистнууд болон һурагшад парткабинедүүдтэ бүлэг бүлэгөөрөөшье, амяараашье ерэжэ, консультацинуудые абаха аргатай. Библиотекэнүүдтэ һуралсалай болон методическа литературын выставкэнүүд темэ темээр эмхидхэгдэдэг.

Коллективэйнгээ, һууриин, хотынгоо нитын ажабайдалда коммунистнуудай эдэбхитэйгээр хабаадаха тухай эрилтэ партимнай табина. Тиимэһээ «Һурагшадай нитын-политическэ практика — революционно теорие шудалһанай ашаар эдэбхи түгэс ажаһууха хараа бодол бүридүүлгын шухала түхэл янза» гэһэн темээр пропагандистнуудай районно научно-практическа конференци үнгэргөө һэмди. Тэрэнэй хүдэлмэридэ партиин райкомой секретарь М. Л. Лукьянов, КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшангай консультант Г. Ц. Митупов, райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша В. А. Петров гэгшэд хабаадаа.

Энэ бүхы хүдэлмэри зарим тэды һайн дүнгүүдые үгөө. Гэбэшье пропагандистнуудай методическа шадабари дээшэлүүлхэ талаар үшөөл оролдохо хэрэгтэй. Хэшээлнүүдэй һаатаха, полит-һуралсалые партийна организацинуудай зарим секретарьнуудай ёһоор тоодоггүй ушарнууд дайралдадаг лэ гээшэ. Шалгалтын дүнгөөр Хандалын, «Шергинский» совхозуудта, Клюевскэ леспромхоздо тиимэ байдал элирүүлэгдээ һэн. Тиимэһээ эдэшье ажахы, предприятинуудта, бусадшье эмхинүүдтэ түгэсхэлэй хэшээлнүүдтэ бэлдэхэдээ дурсагдаһан дутуу дундануудые усадхаха талаар оролдолго гаргагдаа һэн.

А. ГАЛИНОВА,
КПСС-эй Кабанскын райкомой парткабинедые даагша.

ХААНАБШИ, АЛДАР НЭРЭМНАЙ...

Манай Үдын совхозой Баруун-Хасууртайн отделениин Тахяаша гэжэ газарта оршодог һү һаалиин фермын коллектив түрүү ажалаараа олоной дунда яһала мэдээжэ болоһон юм. Урзанда жэлэй эхиндэ бидэ һаалишад СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсожо, районой һү һаалиин бүхы фермэнүүдэй коллективүүдые энэ гаргаһан үүсхэлыемнай дэмжэхыень уряалһан байнабди. Тиигээдшье һү һааха, мүн гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабари амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн бэлэй. Манай һаалишадай ажал хэрэг тухай районойшье, республиканскашье газетэнүүдтэ яһала бэшэгдэһэн, нэгэтэ бэшэ радиогоор мэдээсэгдэһэн, телевизорээр харуулагдаһан юм. 1982 ондо манай фермын һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1900 килограмм һү һаахабди гэһэн уялга абаа һэн. Тэрэнээ аяар 278 килограммаар үлүүлһэн бэлэйбди. Тиихэдэ би өөрөө харууһалжа байдаг бүлэг үнеэдэйнгээ тус бүриһөөнь түл абаһан, толгой бүхэнһөөнь 2420 килограмм һү һааһан хүм. Энээгээрээ үлүүсэ омогорхоно бэшэб. Юрын лэ жэшээ болгон дурданаб. Хамта хүдэлдэг үнинэй һаалишан Ханда Ошорова, Жамбал Цырендоржиев, Светлана Воробьева гэгшэд тус тустаа баһал 2200 гаран килограмм һү һаажа шадаһан байха. Түл абалгааршье түсэбтэ даабаряа дүүргэһэн ааб даа.

СССР Союзай тогтоһоор 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадалсан ажалай эрхим бүтээсэ туйлаһанайнгаа түлөө манай совхоз КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн, ВДНХ-гай Хүндэлэлэй самбарта гаргагдаа һэн. Энэшье хэрэгтэ манай фермын һаалишадай оруулһан хубита бии ха юм даа. Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ шалгарһан, ажалдаа амжалта туйлаһан манай фермын коллектив КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа һэн. Энэ ехэ шагнал бидэнние бүри үндэр бүтээсэтэйгээр, эдэбхи эрмэлзэлтэйгээр хүдэлхые уряалһаншье, уялгалһаншье байна гээшэ ааб даа.

Мүнөө фермымнай коллектив хоёр звеноһоо бүридэнхэй. Нэгэдэхи звеное Светлана Воробьева, нүгөөдыень Анатолий Семенов хүтэлбэрилнэ. Звенонуудай гэшүүд хоорондоо мүрысэдэг. Үнгэрэгшэ жэлэй ажалай дүнгүүдээр минии һаалишанаар хүдэлдэг А. Семеновой хүтэлбэрилдэг коллектив түсэбтэ даабаряа 104 процент дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ илаа бэлэй. Зүгөөр фермэмнай бүхыдөө түсэбтэ даабаряа дүүргэжэ шадабагүй. Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр арайл гэжэ 1985 килограмм һүн һаагдаа. Тиигэжэ хэлэһэндээ хүрэгдэбэгүй. Түсэбтэ даабари 94,1 процент дүүргэгдээ. Урда жэлнүүдтэ тэжээлээр хэды дутамаг байбашье, үгтэһэн даабари, абтаһан уялганууд дүүргэгдэһэн аад, иимэ шахардуу байдал үнгэрэгшэ 1983 оной түршада ямар шалтагааһаа болобо гээшэб гэһэн асуудал гарана. Тэрээндэ харюусахын тула хамагай түрүүндэ ажалай эмхидхэл тухай хэлэхэдэ болоно. Малай байра байдал, тэдэнэй үүлтэршье ондоо болоо, хубилаа, муудаа бэшэ даа. Тэжээлшье урдынхиһаа ехээр нөөсэлэгдэһэн байгаа. Мүн шанараараа тиимэ муу гэхээр бэшэ һэн.

Зүгөөр манай фермэдэ ажал эмхидхэн ябуулгада горитойхон дутагдалнууд дайралдана. Мүрысөөнэй дүнгүүд саг дарыдаа согсологдобошье, бии байгаа арга боломжонуудые, дараса нөөсэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар таарамжатай хэмжээнүүд үшөөл һулаар абтана.

Фермын дэргэдэ партийна бүлэг байгуулагданхай. Тэрэнэй бүридэлдэ намтай хамта һаалишан А. Цырендоржиева, үхэршэн Н. Банин, тэжээл буйлуулагша А. Канзафаров гэгшэд ороно. Партийна бүлэг социалис мүрысөө эмхидхэн ябуулха хэрэгтэ, тэрэнэй дүнгүүдые согсолон гаргалга, малшадай ажалые хүнгэн болгохо хэрэгтэ шадал зэргээрээ хабаадалсадаг. Гэбэшье тэрэнэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии байна. Манай талаһаа тэдэниие усадхахын тула эрид шууд хэмжээнүүд абтабашье, үшөөл һанаһанда хүрэнэгүй. Нёдондо хамтын подрядай гурим манайда нэвтэрүүлэгдэжэ, мүнөө үедэ зарим тэды асуудалнууд хазагайруулагдахаяа һанаа һэн. Зүгөөр тэдэниие саг дарыдань ажахын ахамад мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдэй туһаламжаар зүбөөр шиидхэбэл, бидэ һү һаалгаар үнгэрэгшэшье жэлэй, мүн 1984 оной түрүүшын кварталай түсэбтэ даабаринуудые дүүргэжэ шадахал байгаабди. Баталан абаһан социалис уялгаараа манай фермэ үнгэрэгшэ кварталай туршада 1472 центнер һү һааха байһан аад, тэрэнээ аяар 248 центнерээр дүүргэжэ шадаагүй.

Эдэ үдэрнүүдтэ болоһон фермын хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан дээрэ шангахан хөөрэлдөөн болобо. Дутуу дундануудаа тоолон элирүүлээбди. Тэдэниие усадхаха талаар таарамжатай һанамжа, дурадхалнууд оруулагдаа. Ажалай эмхидхэл һайжаруулха, журам бэхижүүлхэ, хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ гэхэ мэтын хэмжээнүүд абтаба.

Гэхэтэй хамта энэ зундаа Нарин-Горхоной эхин шадарай уһалагдадаг бэлшээритэй газарта зуһахабди. Тэндэ һү һаалиин нүүдэл оньһон түхеэрэлгэ тодхогдохо юм. Бэлшээридэ адуулагдадаг һаамхай үнеэдтэ тусхай рационоор нэмэлтэ тэжээл үгтэжэ байха юм.

Манай фермын һаалишад хэлэһэн үгэдөө хүрэхын, социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэн, графигаар үгтэһэн даабаряа үдэрһөө үдэртэ хуулита ёһоор бэелүүлжэ, һү һаалга болон гүрэндэ тэрэниие тушаалгын хахад жэлэй түсэб болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ гэһэн хүсэлэнтэй.

Одоо тиигэбэл, ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ ябаһан нэрэ солоёо бусааха байхабди гэжэ һананаб.

А. ЛЕВУКОВА,
Хоринн районой Үдын совхозой Баруун-Хасуртын фермын партийна бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ, һаалишан.

ХЭДЭН ҮЕТЭНЭЙ УУЛЗАЛГА

Республикын комсомолой организациин байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярай тэмдэглэгдэхын урда тээ, апрелиин 27-до КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой Бага зал соо Буряадай комсомолой ветеранууд хотын комсомолой эдэбхитэдтэй уулзаба.

ВЛКСМ-эй обкомдо сугларһан ветеранууд, ВЛКСМ-эй обкомой, горкомой секретарьнар, харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Соведүүдэй талмай дээрэхи В. И. Ленинэй хүшөөдэ баглаа сэсэгүүдые табижа, дэлхэйн хүдэлмэришэн ба таряашан ангинуудай вождиин хэтэ мүнхын дурасхаалые ёһолон хүндэлжэ, дуугай зогсобод... Хабарай урин дулаан үдэрнүүдые тогтоохо гэһэндэл дэмы үһөөрһэн тэнгэриин шарай барагар. Теэд түүхын шуургата олон үйлэ хэрэгүүдые дабажа гараһан һаншаг сагаан аха нүхэднай багша Ленинэйнгээ суртал һургаалда, ажал хэрэгүүдтэ үнэн сэхэ ябаһанаа дахяад гэршэлэн байна бшуу. Эдэнэй дунда И. В. Ченкиров, Е. Г. Курочкин, С. А. Тыхеева, И М. Туманов болон бусадые харанабди

Уулзалгые ВЛКСМ-эй обкомой секретарь Б. Чимитов нээжэ, комсомолой областной комитедэй нэгэдэхи секретарь Л. Бартунаевта үгэ үгэбэ.

Уулзалгамнай республикын комсомолой организациин байгуулагдаһаар 60 жэлэй, Бүхэсоюзна комсомолой организацида В. И. Ленинэй нэрые олгоһонһоо хойшо мүн лэ 60 жэлэй һайндэрэй урда үнгэргэгдэнэ гээд тэрэ онсолоо. Партиин, ажалай ба дайнай ветеранууд ходо-доо совет залуу үетэндэ ажалай, нитын хэрэгүүдтэ эсэшэ сусашагүйгөөр хандаха ябадалай эгэршэгүй жэшээ болонхой. Мүнөөшье таанад 80-дахи онуудай залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ ехэ хүдэлмэридэ горитой хуюитаяа оруулнат, гүн удхатай ажал ябуулгаяа саашадань бүри эршэтэйгээр, һуладхангүй ябуулжа байгыт гэжэ Л. Бартунаев үгэеэ түгэсхэбэ.

Удаань 1919 ондо комсомолой гэшүүн болоһон, ВЛКСМ-эй обкомой дэргэдэ, байгуулагдаһан партиин ба комсомолой, дайнай ба ажалай ветерануудай республиканска соведэй түрүүлэгшэ, ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой бюрогой гэшүүн байһан Н. И. Мункоев, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ ВЛКСМ-эй Кабанскын райкомой секретарь байһан, республикын габьяата багша А. Г. Федорова, 1920 ондо комсомолой гэшүүн болоһон, 1923 ондо ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь байһан Н. Е. Левский, ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь М. Хоренов гэгшэд үгэ хэлээ.

Уулзалгада хабаадалсаһан комсомолой ветеранууд республикын комсомолшууд болон залуушуулда зорюулагдаһан Хандалга баталан абаа.

Д-Р. ДАМБАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Л. Бартунаев үгэ хэлэжэ байна. 2. Уулзалгын үедэ.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ БОЛОН ОБЛПРОФСОВЕТ

БҮХЭРОССИИН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨГӨӨР 1983 ОНДО АМЖАЛТА ТУЙЛАҺАН СОВХОЗУУДАЙ, ХҮДӨӨ АЖАХЫН БУСАД ПРИЯТИНУУДАЙ, АЖАХЫНУУД ХООРОНДЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ МЭРГЭЖЭЛЭЭРЭЭ ЭРХИМЛЭЬЭН ХҮДЭЛМЭРИШЭДЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

«Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө РСФСР дотор дэлгэрүүлэгдэһэн бүхэсоюзна болон бүхэроссин социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолхо тухай» РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолые дүүргэлтэ болгон, мүн РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын коллегиин, РСФСР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай республиканска комитедэй Президиумэй тогтоолоор баталагдаһан социалис мүрысөө эмхидхэхэ гуримтай зохилдуулан, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облсовпроф тусхай тогтоол баталан абаа.

Энэ тогтоолоор эдэ коллективүүд бүхэроссин социалис мүрысөөндэ илаһанда тоологдожо, РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын болон РСФСР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска профсоюзай комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар, тус тустаа 500-һаа 1000 хүрэтэр түхэриг мүнгөөр шагнагдаба:

Баргажанай районой Уланай колхозой тракторно-таряан ажалай бригада (бригадирынь **В. Л. Цыренов**), Шитханай совхозой һү һаалиин нэгэдэхи фермэ (даагшань **Н. П. Распопов**), Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой һү һаалиин нэгэдэхи фермэ (бригадирынь **И. П. Һаньков**), XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин нэгэдэхи фермэ (даагшань **М. Ф. Афанасьев**), Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригада (бригадирынь **Ф. Д. Заболоцкин**), «Октябрьский» совхозой һү һаалиин түбэй фермэ, Яруунын районой «Коммунизм» колхозой тракторно-таряан ажалай бригада (бригадирынь **Е. Е. Москвитин**), Нарлатын совхозой хонишодой бригада (бригадирынь **П. Д. Дугаров**), Загарайн районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Мухар-Талын һү һаалиин фермэ (даагшань **Е. А. Матвеев**), Загарайн бройлерно шубуунай фабрикын инкубациин цех (начальнигынь **П. А. Рогова**), Баунтын районой Ципиканай совхозой һү һаалиин түбэй фермэ (даагшань **Л. И. Хабудинова**), Захааминай районой Михайловкын совхозой овощ ургуулагшадай звено (даагшань **А. С. Бадмаева**), Кабанскын районой Байгал-Худариин совхозой тракторно-таряан ажалай бригада (бригадирынь **Н. Т. Онтобоев**), Хандалын совхозой тракторно-таряан ажалай бригада (бригадирынь **В. Б. Буханаев**), Хэжэнгын районой Чисаанын совхозой тракторно-таряан ажалай бригада (бригадирычь **В. Ф. Андриевский**), «50 лет Октября» совхозой сабшалан һайжаруулгын отряд (бригадирынь **Ц. С. Гармаханов**), Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригада (бригадирынь **А. Е. Галсанов**), Хяагтын районой «Дружба» колхозой хартаабхашадай звено (бригадирынь **В. Н. Ефремов**), Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой Түгнын һү һаалиин фермэ (даагшань **М. Ц. Тыкшеева**), «Заганский» колхозой овощ ургуулагшадай звено (бригадирынь **Ю. И. Лютаева**), Ахын районой «Улаан Аха» колхозой адуушадай бригада (ахалагша адуушаниинь **М. Д. Гомбоев**), Прибайка-

ЗУУТАНАЙ ЗЭРГЭДЭ ГАРАБА

Залуу эбэртэ бодо малые шахан таргалуулдаг гүүртые даагша Николай Никифоровичые совхозой директор дуудана гэжэ дуулахадаа, энэ түрүү малшаниие гэнтэ юундэ хүлгөөхэ болоо юм гэжэ нютагаархидынь гайхалдаа һэн. Гэм зэмэ хээгүй, урда һарада малайнгаа шагнүүрые үлүү ехээр нэмээһэн суута үхэршэниие дуудахадань, юун болоо тээшэб гэлсэһэншье байха.

Совхозой түбһөө Тохойн отделени холо бэшэшье һаа, Зэдэ голой урда, дабаатай газарта оршодог юм. Ушар иимэһээ нүхэр Борисов харгы замдаа элдэбын юумэ бодоо, ажал хүдэлмэрээ хайшан гээд һайжаруулхаб, абаһан продукцияа ямар аргаар хямда сэнтэйгээр абаха тухайгаа бодомжолоо, элдэбын арга боломжонуудые хэрэглэхэ тухайгаа ой ухаандаа оруулжа ябаа бэлэй.

...«Зай, Николай Никифорович, танай гүүртын буруудай булшангынь шангадаа гэжэ мэдээд байнабди. Һайн лэ ажаллаа гээшэт. «Молодец»,— гэжэ магтаад, совхозой директор гарайнгаа эрхы хургые тэрэнэй урдаһаа харуулхадань, түрүү малшан бүришье гайхаа бэлэй. Яһала һайн ажаллаат. Тиимэһээ танай бүлэдэ үшөөшье харюусалгатай ажал дурадхаха гэжэ хэлсээд байнабди» гээд тэрэнэй хэлэхэдэнь кабинет соо байһан хүнүүд «тиимэ, тон маша зүб» гэлдээ һэн.

...«Үгы битнай эгээл харюусалгатай ажалда хүдэлжэ байгаа бэшэ хүн гүб»,— гээд ахалагша үхэршэнэй хэлэхэдэнь, директор үрдижэ абаад: «буруунуудые түлжүүлхэ гээшэ мүн лэ ехэ харюусалгатай хэрэг. Яһала һайн хүдэлжэ байгааг, харин мүнөө үшөө ехэ харюусалгатай ажалые даажа абахатнай. Тандаа мүнөө эхэһээ һалгаагдаһан эмэ хурьгадые үгэхэ гэлсээбди. Тэдэнээ томо болгоод, эхэ хонидой отара бии болгохот. Иигэжэ гэр бүлөөрөө хүдэлхэдөө таанад зуутанай нэрэ солодо хүрэхэ байһандатнай ямаршье һэжэг түрэнэгүй», — гээд директор тэрэнэй гарыень шангаар адхаһыень мүнөө һаяхан мэтээр һанадаг.

Энэмнай 1981 оной зунай хаһа һэн. Шэнэ байраяа түхеэрхэ газараа заалгажа абаһан Николай Никифорович хэнииешье ондоо тээһээ хүлеэнгүйгөөр байра байдалаа түхеэржэ, үбһэ тэжээлээ бэлэдхэжэ эхилээ бэлэй.

— Бидэ түрүүшээр мэгдэд гээд абаа һэмди. Өөрөөшье, һамгамниишье хонин ажалда хүдэлөөгүй һэн тула, юунһээшье эхилхээ ойлгоогүйбди. Олон ондоо отарануудһаа суглуулагдаһан мянга шахуу хурьгад хэдэн тээшээ бүлэг бүлэгөөрөө тараршахал даа. Эдэниие эжэлдүүлэн суутань харюулхын тула хоюуландаа үглөөнһөө үдэшэ болотор эсэшэтэрээ хүдэлдэг бэлэйбди, — гэжэ мүнөө Николай Никифорович түрүүшынгээ жэлые дурсан хөөрэнэ.

Хойто жэлынь Борисовтанай гэр бүлэ хурьгадаа һайн бэлшээридэ харюулжа, томошье, тарганшье болгоод, тэдэнээ эхэ хонидой отара бүридүүлхээр суглуулба. Иигэжэ тэдэнэр Тохойнгоо отделенидэ түрүүшынхисэ эхэ хонидые харууһалжа эхилһэн намтартай. Түрүүшын жэлдэнь ажахын ветеринарна хүдэлмэрилэгшэ Виктор Бударевев ехэхэн туһаламжа үзүүлээ. Тэрэнэй хүтэлбэри доро Николай Никифорович эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ һураа.

Мүнөө Н. Н. Борисов түрүүшынгээ аша үрыень хаража байна. Зуһаг хонидые даажа абаһан ахалагша хонишон Зэдынгээ районой 300 эхэ хонидой бригаданууд сооһоо түрүүлэн энэ жэлэй «зуутан» болошобо.

— Январиин тэнгһээ хониднай хурьгалжа эхилээ һэн. Сүүдхэдэ дунда зэргээр 30—35 хурьгад абтаа. Тэрэ үедэ «халуухан» лэ хаһа үзэгдөө бэлэй. Мүнөө 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьгатай болоод байнабди. — гээд ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Түрүүшын зуутанай тоодо ороһон Николай Борисовай даадаг бригадада тэрэнэй хани нүхэр М. Н. Борисова, хурьгашад В. И. Мастерова, Н. Федотов, Л. Парфененков гэгшэд һайнаар хүдэлнэ. Хоёрдохи гарай хонишон нүхэр С. Ф. Колодин, тэрэнэй туһалагша А. Елисеев гэгшэд хонидые бэлшээхэ, тэжээл бэлэдхэхэ, зөөхэ хүдэлмэрииие жэншэдгүй хэнэ. Бултадаа эбтэй эетэйгээр үгэ хэлэеэ ойлголсоод, хүдэлмэриин гурим журамые нягтаар сахяад хүдэлдэг коллектив юм.

Абаһан хурьгадаа бүрин бүтэнөөр тэнжээжэ, томо болгохо гээшэ хамагай шухала хэрэг болоно. Энээндэ бүхы арга шадалаа хандуулха болонобди гэжэ Николай Никифоровичын хэлэхэдэ хамта хүдэлдэг нүхэдынь нэгэн доро зүбшөөнэ. Энэ отарын хонидой байра эртээнһээ дулаалагдаһан, шэнэ түл абаха үедөө хэрэгтэй болохо бүхы юумэеэ бэлдэһэн, «халуун хаһын» үедэ энэ тэрэ юумэндэ һаатaлтагүй хүдэлхэ арга бии болгогдоһон байгаа.

Эдэнэр энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ 700 центнер зеленко, 490 центнер һайн шанартай үбһэн, 300 гаран центнер һолоомон нөөсэлэгдэһэн юм. Ү[illegible] бүхы байһан [illegible] наряар, ашаг [illegible] рэглэхын [illegible] һолоомоёо [illegible] шээд, таряа [illegible] тэй холижо [illegible] хэдэнь, ашаг [illegible] ха юм. Хэрбэз [illegible] рэ зандань [illegible] гаа һаань, [illegible] һаа үлүү [illegible] хүлдэ гэшхэ[illegible]

Хони хурьга[illegible] табигдаһан [illegible] та дабһан, [illegible] хөө, нарһанай [illegible] гурил, зараһа[illegible] тэжээл, мүн [illegible] дые шэнгээн [illegible] рилтай холисо [illegible] жээл харагда[illegible]

Хуурай, ду[illegible] байра соо [illegible] гашадай хүдэл[illegible] хид, задарж[illegible] хурьгадайнгаа [illegible] дэбхэрэлдэхые [illegible] нэртэ сэдьхэл[illegible] ясхалан түрэ[illegible] һанаа һэм.

Түрүүшынгэ[illegible] жэ, ажалайнга[illegible] таар бариһан [illegible] кифоровичэй [illegible] ехэ амжалта [illegible] тай.

Д. [illegible] манай шта[illegible]

…УШУУЛДА ХАБААТАЙ …АЛНУУДЫЕ ШЭНЖЭЛНЭ

Саашаны хэлэхэ болоо һаа, социализмын эрхэ байдалда залуушуул үйлэдбэриин, нииттэ-политическэ болон соёлой ажал ябуулгада улам хүсэтэйгөөр татагдан оруулагдана. Зүгөөр эндэ хэдэн хэсүү асуудалнууд гарадаг. Ушар юуб гэхэдэ, залуушуулай дурладаг мэргэжэл болон ажалнууд обществодо хэрэгтэй талаар бии байгаа эрилтэ хэрэгсээнгүй зариманда таараладаггүй. Хүбүүд, басагадай дунда асуулта гэхэдэ, тэдэнэрэй олонхинь эгээл дура хүсэл буляадаг мэргэжэлнүүдтэ дуратай байдаг байба. Харин эдэнь обществодо тиимэ шухала хэрэгтэй бэшэ юм. Харин хүнэй дура хэзээ татагдагүй мэргэжэлнүүд обществодо хэрэгтэй болодог. Тээд тэдээгээр мэргэжэл ажаллажа, һуралсаха хүнүүд эгээл үсөөн дайралдадаг.

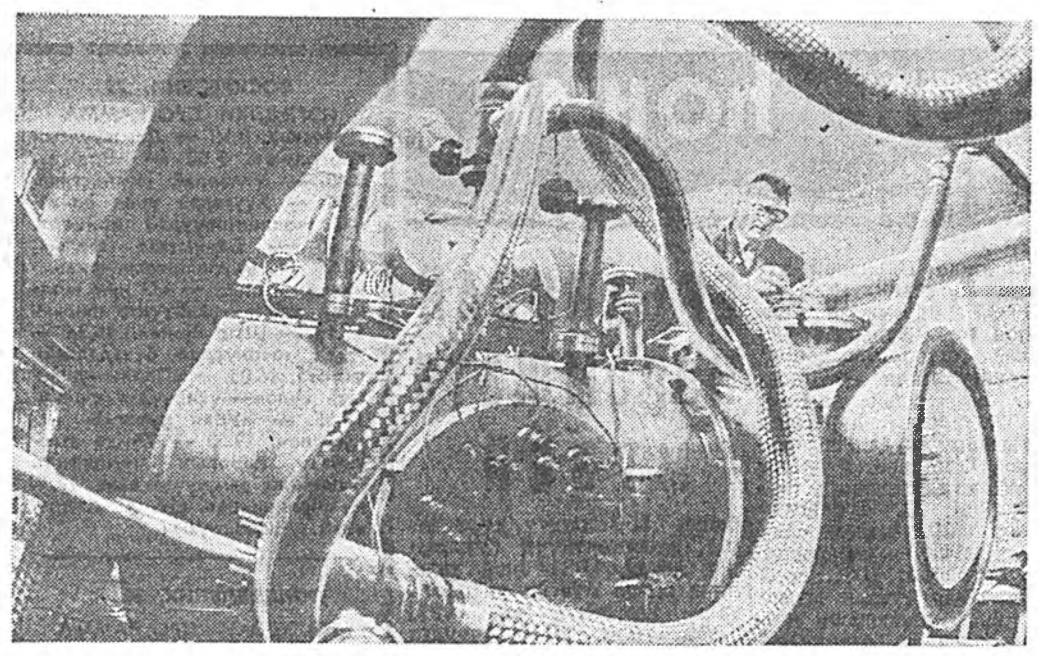
Хүтэлбэридэ залуушуулай үүргэ хубилна. Энэнь социалис обществын демократи улам үргэжэһэнтэй холбоотой юм. Аха үетэндэ орходоо залуушуул шэнэ юумэ һургуулинь дээшэ байдаг. Тиин тэдэнэр дүй дуршал багатайшье һаа, һургуулитай байһанаа улам олон ушарта хүтэлбэрилэгшэд болоно. Ушар иимэһээ залуу хүнүүд обществодо хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ улам ехээр эсхүүлэгдэнэ. Жэшээнь, 1980 ондо арадай депутадуудай Советүүдтэ һунгагдаһан бүхы хүнүүдэй 26,7 процентынь 30 наһа гүйсөөгүй хүнүүд байгаа.

Политическэ мэдэрэл шэнжэлэлгэдэ совет социологууд ехэ анхарал хандуулна. «Обществодо ашаа туһатай хүдэлмэридэ хабаадалсахадаа, өөрынгөө эрилтэ хэмжээнэ хангахаһаа гадна, үшөө ямар зорилго урдаа табинат?» гэһэн асуудал залуушуулай дунда тараагдаһан байна. Манай орон дотор социалис байгуулалта бэхижүүлхын, СССР-тэ ангигүй общество байгуулха зорилгоор совет хүнүүдэй дүүргэжэ байгаа нииты һайн һайхан зорилгонуудые түйлаһын тулада ажаллахабди гэжэ асуултада харюусаһан хүнүүдэй 71,1 процентнь харюусаһан байна. Энэ хадаа залуушуулай политическэ үндэр мэдэрэлтэй байһыень харуулна.

— Залуушуулай социологиин талаар үшөө ямар асуудалнууд шэнжэлэгдэхэ ёһотойб?

— Залуушуулай сэдьхэл бодолынь, үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг юумэнүүдынь, политическэ культурань, хүбүүд, басагадай сүлөө сагаа үнгэрөөхэ, общество хүтэлбэрилэлгэдэ, экономическэ ажалда хабаадалгань, комсомолой ажаллагаа гэхэ мэтэ асуудалнууд үшөө найса шэнжэлэгдээдүй гэжэ һанагдана.

Эдуард КРУСТКАЛН бэшэжэ абаба. (АПН).

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хэлсээнүүдэй үндэһөөр социалис хани харилсаата оронуудай 50-һаа дээшэ научна ба промышленна эмхинүүдтэ электрын элшэ хүсэнэй шэнэ үеын түхеэрэлгэнүүдые байгуулха хүдэлмэри ябуулагдана. Москвагай Гүрэнэй Г. М. Кржижановскиин нэрэмжэтэ Элшэ хүсэнэй эрдэм-шэнжэлэлгын институт эдэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ кабелиин криогенно түхеэрэлгэ.

ТАСС-ай фотохронико.

НАРАНАЙ ТУЯАҺАА ХАМГААЛГА

Туркмениин эрдэмтэд наранай халуун элшые табидаггүй шахуу шэл бии болгобо.

«Наран» гэдэг научно-үйлэдбэриин нэгэдэлэй лабораторинуудай нэгэндэ орходо, стол дээрэ үндэр байшангай дүрсэ байна. Энээнэй сонходо шэнэ түхэлэй шэл табигданхай. Гэр соонь термометр. Гал-шэлээр нэгэ газарта суглуулагдаһан элшэ сонхын газаа тээһээ тэрэ термометр тээшэ сэхэ шэглүүлэгдэбэ. Нэгэ минута, хоёр, гурба... үнгэрнэ. Теэд термометр соохи мүнгэнэй уһан огто хүдэлнэгүй.

Иимэ шэл Туркменидэ хэрэглэхэдэ, ехэ олзотой байха юм. Урдань наранай халуун элшэһээ хамгаалхын тулада сонхын хэмжээе улам бага болгохо гэжэ оролдодог байгаабди. Тиин һэрхигэр бетоноор хэһэн ханын талмай ехэдэжэ, гэрнүүд хүндэ болодог, барилгын материалнууд үлүү ехээр гаргашалагдадаг һэн. Шэнэ шэл хэрэглэхэдээ, эдэ бүхы дутагдалнуудые зайсуулжа болохо. Тиигээдшье түмэр армагтай, ехэнхидээ шэл ханатай гэр тогтууритай юм.

Шэнэ аргаар хэгдэһэн шэл ороной халууншье, хүйтэншье нютагуудта ехээр хэрэглэгдэхэ боломжотой.

Ф. ТРИШИН, ТАСС-ай корр.

Ашхабад.

АРАД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

Карелиин АССР-тэ шулуу шудхадаг Кондопожско завод бии юм. Эндэмнай нэгэшье грамм түмэрэй руда гү, али түмэр түдэгэ байхагүй. Карелидэ байдаг диабаз болон базальт гэжэ мантан шулуунууд пеэшэндэ хэгдэжэ, 1400 градус халуунда хайлуулагдаад, тусхай аргаар болбосоруулагдахадаа, ехэ үнэтэ шэнжэ шанарнуудтай болодог. Тусхайлбал тэдэ үгаа хатуу бэхи, химическэ нүлөөндэ тэсэмгэй болодог. Хайлуулагдаһан шулуугаар плитанууд, соргонууд, элдэб түхэл маягтай эдлэлнүүд хэгдэнэ. Эдэ элшэ хүсэнэй, химиин, ашагта малтамал шанаржуулгын промышленностьда улам ехээр хэрэглэгдэнэ. Иимэ шулуугаар хэгдэһэн эдлэлнүүд түмэр зүйлнүүдтэ орходоо хэдэн арбаад дахин удаан сагта хэрэглэгдэдэг гэжэ тодоруулагданхай.

Карелиин АССР шулуугаар маша баян нютаг юм. Хэдэн үеын ородой ба совет геологууд энэ хойто хизаарай газар дайдые шэнжэлээ. Жаран жэл шахуу эндэ хүдэлһэн элитэ эрдэмтэн П. Борисов Карелиин шулуун баялигые тэрэнэй үйлэдбэриин хүсэнүүдэй тон шухала хубинь гээшэ гэжэ хэлэһэн байна.

Карелидэ абтаһан мрамор болон гранит Ленинградта Смольнын ба Үбэлэй ордонуудые, Исаакиевска ба Казанска һүмэнүүдые барихада хэрэглэгдэһэн Карелиин кварцидууд В. И. Ленинэй мавзолейн газаа талые шэмэглэхэдэ, мүн Кремлиин хана шадархи Мэдэгдээгүй солдадай мүнхэлэлгын комплекс байгуулхада ашаглагдаа. Москвагай Улаан талмайда Карелиин диабаз дэбдеэтэй. Карелиин шулуун гэр байрын барилгада үргэнөөр хэрэглэгдэдэг.

СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ завод гэжэ нэрэтэй, шулуу болбосоруулдаг үшөө нэгэ предприяти Кондопогодо бии юм. Энэ завод гэрэй газаа талыень шэмэглэхэ плитануудые гаргадаг. 13 жэлэй урда ашаглалгада оруулагдаһан тус завод үлөөдэһэгүй технологёор хүдэлдэг республика соохи түрүүшын предприяти болонхой. Шулуунай түгдэрхэйнүүдые, гранит болон мраморай бутардаһануудые болбосоруулаад, тэдээгээр барилгын нямамал плитануудые эндэ хэнэ. Иимэ технологи нэбтэрүүлһэнэйнгээ ашаар завод жэл бүри 8 миллион хүрэтэр түхэригэй олзо оруулна. Шулуу хюрөөдэдэг, мүлидэг тусхай станогууд эндэ хүдэлдэг.

Ладожско нуурай эрьедэ оршодог Рускеальска хэбтэшэһээ шулуун абтажа, Кондопогодо эльгээгдэдэг. Хэдэн зуун жэлэй урда мрамор эндэһээ олдожо, бүри тэрэ үедэ түрүүшын томо хабтаһанууд баригдажа байгаа Петербургда асарагдаһан бэлэй. Теэд энэ хэбтэшэ саг үргэлжэ ашаглагдаагүй. Имагтал совет засагай үедэ тэрэ Карелиин АССР-эй экономикын шухала хубинь болоо юм.

Айхабтар ехэ хонхорой захада зогсоходоо, хүл дорошни 13 миллион кубометр шулуун баялиг хэбтэнэ гэжэ этигэхээр бэшэ. Харин геологууд юумэ шэмэглэдэг рускеальска мраморай хэмжээе тодорхойлходоо, нимэл тоо нэрлэдэг.

Айхабтар ехэ бүтээсэтэй мүнөө үеын техникэ эндэ хүдэлнэ. Илангаяа канатна хюрөөнүүдынь гайхамаар. Тэдэ нигэжэ хүдэлнэ. Ээлжээтэ шулуунай абтаха хэдэн арбаад дүрбэлжэн метр талмайе тойруулжа, зурагар нүхэ малтаад, гүрэмэл булад канадаар энэ участогаар нүхэн соогуур бүһэлхэ юм. Тиигээд айхабтар хүсэтэй оньһонуудаар тэрэ бүһээ шангаар татуулхадань, тэрэнь эрьелдэн хүдэлжэ, тэрэ ехэ байса шулууе хюрөөдэнэ.

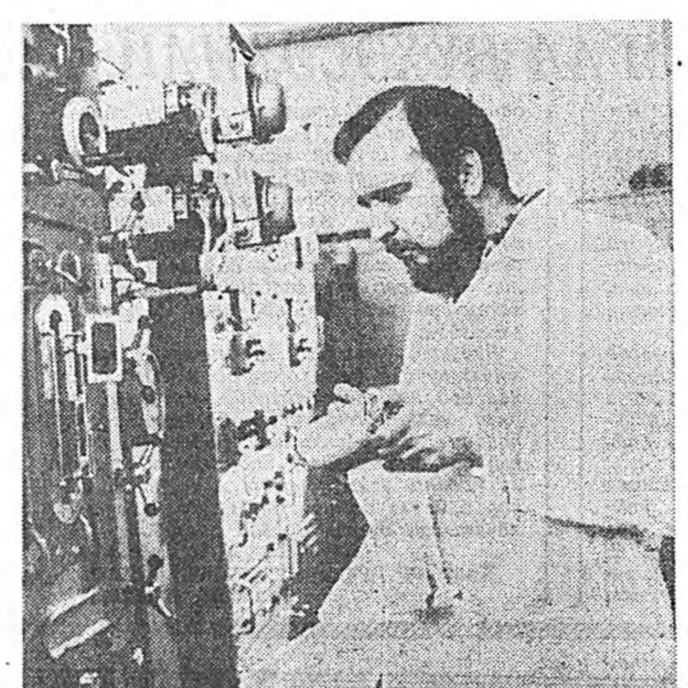
Абтаһан мраморна блогууд Кондопого эльгээгдэнэ. Тэндэнь эдээгээр, мүн Карелиин гранидаар гэр шэмэглэхэ плитануудые хэжэ, эдэнь ороной арадай ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Автоном НЕПОМНЯЩИЙ, АПН-эй корреспондент.

НОВОСИБИРСК. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Геологиин ба геофизикын институт 1983 оной Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа. Нёдондо жэлдэ институдай арбан эрдэмтэд СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреадууд болоо һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат Е. Г. Цветков александридай хэмэл кристаллнуудые ургуулдаг участогта.

ТАСС-ай фотохронико.

УЛАРИЛ ЯМАР БАЙХАБ?

Москва шадарай Обнинск хотодохи гидрометеорологическа прибор бүтээлгын Түбэй конструкторска бюрогой мэргэжэлтэд «Гидрозонд» гэжэ приборно комплекс ухаалан бүтээгээ. Манай бүмбэрсэг дэлхэйн уларилай ямар байдагынь океанай гүнзэгыһөө эшэ үндэһэтэй гэжэ эрдэмтэд тоолодог. Тиин энэ «Гидрозонд» тэндэ хэрэглэгдэхээр хараалагдана. Комплексын ахамад конструктор Николай СКУРИХИН тэрээн тухай хөөрэнэ.

— Океанай уһан гээшэ нэгэ янза бэшэ олон үеһөө бүрилдэдэг гэжэ үнинэй мэдээжэ юм. Гүнзэгы газарнуудта уһан дорохи урадхалнууд байдаг. Океанай уһанай элдэб үенүүд нягта һэбхиин, мүн электрын элшэ дамжуулгын талаа), дабһалигаараа, халуун, хүйтэнэй талаар элдэб янзын байдаг. Тиимэһээ тэдэ наранай элшэ хүсые гулидхан суглуулха шэнжэеэрэ бэе бэеһээ илгардаг. Суглуулһан дулаагаа оршон тойронхи дайдадаа үгэхэдөө, океан агаарай хүсэтэ урасхалнууд болон хуйлаһан һалхинуудые үүсхэдэг. Харин эдэнь лэ манай түби дэлхэйн уларилай ямар байхыень тодорхойлдог.

Һая болотор океанай гүнзэгые шэнжэлхын тулада батометр гэжэ элдэб янзын гүнзэгыһөө уһа шалгахаяа абадаг приборнуудые, мүн урбалдадаг термометрнүүдые хэрэглэдэг байгаа. Теэд комплексно хэмжэлгэ хэхэдэ тэдэ таарамжагүй һэн. Харин «Гидрозонд» гээшэ тиимэ һайн шэнэ зэбсэг болоно.

«Гидрозонд» гидрологуудай хүдэлмэриие нилээд хүнгэдхэнэ. Энээниие океан руу шэнгээхэдэ, далайн уһанай гол шэнжэ шанарынь—халуун хүйтэниинь, нягта һэбхинь, даралтань — автомат аргаар хэмжэгдэнэ. Бүхы мэдээнүүд кабель-тросоор дамжан, суднын бортдо абтадаг. Мүн хэмжэлгын дүнгүүдые тоонуудай маягаар гэрэлтэй экран дээрэ хаража болоно. Энээнтэй нэгэн хамта тэдэ телетайптай лентэдэ барлагдажа, графигай маягаар зурагдадаг.

Тус комплексын таһагуудай нэгэндэнь шалгахаяа уһа абадаг 24 батометр бии юм. Комплексын доошоо шэнгэхэ тума тэдэ удаа дараагаар уһаар дүүрэдэг, харин һүүлдэнь борт дээрэ гаргагдажа, лабораторидо шалгалтада ородог. Эндэ шэнжэлгэ хэгдэжэ, далайн уһанда кислород, водород болон бусад зүйлнүүд хэды шэнээн байнаб гэжэ мэргэжэлтэд тодорхойлдог.

Тиимэ болохолоороо, гидрологууд 6 мянга хүрэтэр метр гүнзэгыһөө бүхы шухала мэдээнүүдые түргэнөөр, зүб һайнаар абаха аргатай болобо гээшэ.

Тус «Гидрозонд» Атлантикын ба Балтиин далайн гүн руу ороһон байна. Олон һарын туршада хэгдэһэн шалгалтын үедэ мүн комплексын электронно хубинь туршагдаа. Эндэхи ЭВМ гүнзэгыдэ байһан датчигуудһаа абтаһан электрын дохёонуудые тоонууд болгон болбосоруулдаг. Тиигэжэ бүхы гидрологическа мэдээнүүдые рейсэй үедэ шэнжэлэн болбосоруулха арга боломжо олдобо гээшэ.

Александр АЛЕКСЕЕВ тус хөөрэлдөө бэшэжэ абаба. (АПН).

БҮТҮҮ ГЭР СОО ОВОЩ УРГУУЛХА

…риманиинь доро байлгагдажа, уһа ба үтэгжүүлгэ абана. Тэбхээнсэгэй дээгүүр эрьелдэжэ бусатарнь арба минута үнгэрнэ.

Үдэшын табан часһаа үглөөнэй юһэн час болотор, эндэ «үдэр» болодог. Энэ үедэ эндэ орошогүй болодог. Айхабтар хүсэтэй лампанууд носоогдожо, эндэ халуун орондо байһан шэнги бүтэшэхөөр шиигтэй, бүгшэм халуун болоно. Иимэ байдалда овощ түргэнөөр ургадаг. Тариһанай һүүлээр 24 үдэр үнгэрөөд байхада, ургамалда юумэн монсойжо эхилдэг. Үглөөнэй юһэнһөө үдэшын таба болотор теплицэ дотор «һүни» боложо, хүсэтэ лампанууд болюулагдажа, эндэ арбан найман градус дулаан байдаг. Энэ үедэ үдэр бүхэндэ ургамал хуряагдадаг, мүн ургамалай хойноһоо харууһан хэгдэдэг, Ургасын хуряагдажа сүлөөрһэн тэбхээнсэгүүдтэ шэнэ рассада табигдадаг.

Сүүдхын туршада хоёр зуун килограмм хүрэтэр помидор хуряагдадаг. Түхэреэн жэл соо ямаршье забһарлалгагүйгөөр нэгэл хэмэл хүрьһэн дээрэ овощ ургуулагдана. Тиимэһээ энэ талаар жэлдээ ехэл ургаса абтахаар байна.

— «Заречьедэ» баригдаһан теплицэ хадаа овощ ургуулгада шэнэ шэглэлэй эхин болоно, — гэжэ СССР-эй Үрэ жэмэс болон овощон министерствын хаамал аргаар ургаса ургуулха таһагай начальник А. Медянцев хэлэнэ. — Иимэ шэнэ арга юундэ хэрэгтэй болоо юм бэ гэхэдэ, манай орондо үбэлдөө ехэнхидээ 40 градус хүйтэн болодог нютагууд нилээд олон юм. Тиимэ газарта шэл хушалта, ханатай теплицэ хэхэдэ, дулаан ехээр гээгдэдэг байна. Тэрэниие дулаасуулхын тулада нэгэ гектар газарта сезон соо 3 мянга гаран тонно условно түлишэ хэрэгтэй болодог. Харин яг-таг хаалтатай түмэр теплицэ соо оройдоол 250—300 тонно тиимэ түлишэ хэрэгтэй болодог. Теэд наранай гэрэлые электрын элшээр һолижо, ургамалые огто нара харуулангүй ургуулхань ямар гээшэб гэһэн асуудал гарана. Тиимэ дутагдал үнэхөөрөө бии байбашье, нүгөө талаһаа, энэ шэнэ аргын ашаар электрын элшые һүниин сагта эрхимээр хэрэглэхэ боломжотой юм. Юуб гэхэдэ, һүниин сагта зайн гал хэрэглэлгэ эрид бага боложо, энергетигүүд турбинануудаа зогсоохогүйн тулада хооһоор шахуу хүдэлгэхэ баатай болодог шуу.

Овощ конвейерно аргаар ургуулгые Хүдөө ажахын машина бүтээлгын эрдэм-шэнжэлгын бүхэсоюзна институдай хүдэлмэрилэгшэд «Заречье» совхоздо шэнжэлнэ. Энэ талаар хараа түсэб тухай институдай таһагые хүтэлбэрилэгшэ Ю. Липов иигэжэ хөөрэбэ:

— Шэнэ технологи ашаглахадаа, тэрэниие элдэб талаһаань шэнжэлнэбди. Тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерствын предприятинуудай хүсөөр бүри 1984 — 1985 онуудта «Заречьинхида» адли хэдэн теплицэ барихаар хараалаанхайбди. Энэ ажалда Австриин «Фогельбуш» фирмэ хабаадалсаха юм. Тэдэниие элдэб хизаар нютагуудта туршажа үзэхэбди. Витаминна продукциин түрүүшын хаамал цехүүдые Уренгойн олзоборинуудта, Красноярскын комбайнова заводой хамһабариин ажахыда барихаар түсэблэгдэнэ.

А. ДЗЮБЛО, ТАСС-ай корр.

…А ҮСХЭБЭРИЛГЭ

…гаданай областьдохи Охотско далайн эрье дээрэ загаһа үдхэхэ шэнэ заводууд баригдаха.

Дурсагдаһан институт лосось түрэлэй загаһанай жараахайнуудые түргэнөөр ехэ болгохо аргануудые һанаашална. Загаһа үсхэбэрилдэг бүхы заводуудта түрьһэнүүд хүйтэн уһан соо байдаг. Харин Камчатка дээрэ мэргэжэлтэд инкубаторнуудта газар дороһоо гарадаг халуун уһа соргоор оруулжа туршаһан байна. Иимэ дулаан байдалда жараахайнууд түргөөр бии боложо, бага саг соо бэежэдэг байба.

Алас-Дурна зүгэй эрдэмтэд океан далайда табиһан жараахайнуудайнгаа ябаха замыень адаглан хараһан байна. Тиихэдэнь загаһа үсхэбэрилэгшэдэй табиһан угаа олон жараахайнууд океанда хүрэдэггүй, хобдог загаһадта үрэбхюулдэг байшоо.

Тиимэһээ инкубаторнуудта жараахайнуудай байха саг хоёр дахин шахуу һунаагдажа, амиды үлэһэн загаһадай процент нилээд дээшэлһэн байна. Гэтэр энээнһээ уламжалан, ондоо бэрхэшээл бии болобо. Юуб гэхэдэ, жараахайнууд намарай ольбон унажа, гол мүрэнэй хайнагтажа эхилээгүйдэ, океан руу орожо үрдинэгүй. Харин голой хүйтэн уһан хобдог загаһадһаа өөрэгүй ехэ аюултай бшуу. Энэ бэрхэшээлые дабахын тулада тусхай судно-танкер түхеэрэгдэжэ, кетагай жараахайнууд энэ намар загаһанай заводуудһаа Номгон океанай эрьедэ абаашагдаа һэн. Кислородоор шанаржуулагдаһан сэбэр уһан соо жараахайнууд ямаршьегүй амидаржа, үсөөхэн хоногой туршада океан далайда хүрэһэн бэлэй.

Анатолий ИЛЬЮХОВ, АПН-эй корр.

БУЛАД ХАТУУЖАНА

ЮУМЭ ТҮРГӨӨР нүхэлдэг элдэб үрэмүүдые вольфрам холижо хатуужуулһан буладаар хэдэг юм. Харин Азербайджанай эрдэмтэд ехэ үнэтэй металл болохо вольфрамые холингүйгөөр түмэр хатуужуулха арга нээбэ. Металл хайлуулха үедэ тэрээнһээ гарадаг бодосуудые айхабтар жэжэхэн хубинууд болгон бутаргажа, тэдэнэй химическэ бүридэлыень хубилгаха арга олдоһон байна. Тэрэнэй ашаар металл ехэ хатуу шанартай болоно. Буладые элдэб хэмжээнэй дулаагаар болбосоруулан, химическэ бүридэлыень хубилгажа, тэрэнэй хатуу зөөлэниинь, уян нугархайень, элээсэгүй шанарыень һайжаруулжа болохо юм.

Экономистнуудай бодожо үзэһэнэй ёһоор, энэ шэнэ булад хуушанайхида орходоо хоёр дахин хямда сэнтэй. Тэрэнэй тонно бүхэндэ 60 килограммһаа бага бэшэ вольфрам алмагдана.

Н. БАРСКИЙ, ТАСС-ай корр.

Баку.

УРГАМАЛ БА АЛМАЗ

Тус тус газарай хүрьһэнһөө дулдыдин, зарим ургамалнууд танюуһатай газарта ургадаг гэжэ үнинэй мэдээжэ юм. Жэшээнь, рудагай доронь хэбтэһэн газарта тусхай янзын сэсэгүүд ургадаг. Харин алмазай байдаг газарта ванадий, никель, кобальт гэжэ микроэлементнүүд газар дороһоо нэбтэрэн гаража, модоной набшаһануудта суглардаг гэжэ Харьковай университедэй эрдэмтэд тодоруулба.

Яхадта хэгдэһэн шэнжэлэлгэ юу харуулааб гэхэдэ, заншалта аргатай хамта шэнэ арга хэрэглэхэдэ, алмазые түргэнөөр элирүүлжэ болохо байна. Мүн хэдэн миллион түхэригтэ болодог бэдэрэлгын нүхэнүүдэй тооге хороохо арга олдоно. Ургамалнуудые шэнжэлхэ аргаар нефть болон газ, мүн бусад ашагта малтамалнуудые бэдэржэ болохо юм.

В. ГАТАШ, ТАСС-ай корр.

АТОМАЙ ЭЛШЭ ХҮСЭН — АМГАЛАН БАЙДАЛДА

МАНАЙ ОРОН ДОТОР эгээл түрүүшын атомна теплоэлектроцентраль (АТЭЦ) 1981 оной майда Одессэ шадар баригдажа эхилһэн байна. Тэрэ хоёр миллион киловатт элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ болоно.

— Манай город нэмэ нэмэһээр миллион гаран хүн зонтой болошобо. Зомнай бүри олон болохо. Тиимэһээ АТЭЦ барихаһаа ондоо арга олдохоор бэшэ байна. Одессэдэ жэл бүхэндэ 8,5 мянга гаран шэнэ байрада хүн зон орожо түбхинэдэг. Тэндэнь дулаан, халуун уһан ородог. Гадна городой промышленность ехээр хүгжэнэ. Харин дулаа ба электрын элшые олон зуун километр холоһоо эндэ асарха баатай бологдоно, — гэжэ арадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Валентин Сидоренко хөөрэнэ. — Одессэ хадаа курорт-город ха юм. Эндэ далай шадархи шабарые, элһэн пляжнуудые, далайһаа озоноор шанаржуулагдаһан агаарые хэрэглэдэг хэдэн олон санатори бии. Тэдэнэй олониинь котельнэтэй байдаг. Энэнь агаарые арюудхадаггүйнь ойлгосотой. Харин АТЭЦ агаар бузарлангүй, дулаа болон электрын элшэ үгэхэ. мүнөө городые утажа байһан 465 котельные үгы хэхэ арга олгохо бшуу.

Мүнөө манай орондо арбан атомна электростанци хүдэлнэ. Ороной Европодохи хубида түлишэ бага аад, зониинь олон тула атомна электростанци тэдэниие элшэ хүсөөр хангана. Теэд энээндээ орходоо түлишэ бүри хэрэгтэй юм. Эгээл тиимэһээ хэдэн атомна теплоэлектроцентраль байгуулха гэжэ КПСС-эй XXVI съезд хараалһан байгаа.

Одессын АТЭЦ тэдэнэй түрүүшынхинь болохо юм. Гэбэшье амгалан атомые гэр байра дулаасуулгада хэрэглэхэ дүй дүршэл бии. Тусхайлбал, оронoймнай зүүн-хойто зүгтэ Билибинскэ АЭС хэдэн жэлэй туршада ажаллана. Европодохи хубиин станцинуудта орходоо тэрэ хэмжээгээрээ багахан юм. Гэбэшье горнорудна предприятинуудые электрын элшээр хангахаһаа гадна, тэрэ хүршэ багахан хотодоо дулаа үгэдэг.

Одессын АТЭЦ-эй барилгада Билибинскэ АЭС-эй дүй дүршэл хэрэглэгдэһэн байна. Мүнөө энэ АТЭЦ-эй дэргэдэ олон дабхар байрын гэрнүүд урган бодонхой. Тэрээндэ Теплодар (дулаа бэлэглэгшэ) гэһэн нэрэ үгөө. Мүн тэрэшэлэн һургуули, ухибүүдэй саад болон яслинууд, магазинууд баригдана Хажуугаарнь асфальт харгы, түмэр замай һалаа баригдана, промышленна бааза байгуулагдана.

Мүнөө мэргэжэлтэд эндэ гаргагдаха дулаае хайшан гэжэ город хүргэхэб гэжэ ехээр һанаашаранхай. Хэрбээ 35 километр газарта дулаа дамжуулхын тулада уһа хэрэглэбэл, тон бүдүүн 8 сорго зэргэлүүлэн табиха хэрэгтэй болохо. Энэ тон үнэтэй юумэн лэ, тиигээд замдаа уһан ехээр хүрэжэ, дулаагаа гээхэ ха юм.

Тиимэһээ найманай орондо тэдээнһээ гурба дахин нарин дүрбэн сорго барлад, тэрээн соохи халуун уһые агаараар түлхюулэн, абяанһаа түргэнөөр урадхуулбал, дулааниинь алдагдахагүй шахуу байна.

Атомна ТЭЦ-ые городто ойрохоно бариха гэһэн шиидхэбэриие бүгэдэ зон һайшаагаа гэхын аргагүй. «Хэрбээ гэртэхи радиаторни гэнтэ тэһэрээд, халуун уһантай хамта радиациин урдажа гараха болоо һаань, яаха хүнбиб?» — гэжэ хотын базаар дээрэ уулзаһан гэрэй эзэн эхэнэрнүүд бэе бэеһээ асуулсанад ха.

Эндэхи газетэнүүд радиациин аюулгүйн талаар ямар хэмжээнүүдэй абтадаг тухай хүн зондо ойлгуулхые оролдоо. Тиигээд хотын хүн зонтой хөөрэлдэхэдэ, тэдэнэр хамаг юумэ мэдэхэ болоһон, нигэжэ хэлэдэг байна: «Юу хэлэнэ гээшэбта? Гэр байрын калориферн уудта аяар табадахи контурой уһан ороно бшуу. Тиин удаадахи бүхэндэнь даралта ехэ боложо, уһанай гоожожо гарахын аргагүй юм».

Алоиз ФИЛИПЕНКО. (АПН).

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

В. И. ЛЕНИНЭЙ ХҮШӨӨ

Хурамхаанай районой түб hуурида В. И. Ленинэй түрэhөөр 114 жэлэй ойн урда тээ хүшөө-памятник табигдаба. Агуу вождиие бүхы бэеэрнь дүрсэлэн харуулhан энэ хүшөө сугларагшадта ехэл hайшаагдаа.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Д. Ю. Цыбикжапов энэ ушарта зорюулагдаhан митинг дээрэ үгэ хэлээ. Ажалай ба дайнай ветеран Шойжонима Гомбоев, ВЛКСМ-эй гэшүүн, медсестра Татьяна Цыренова, Хурамхаанай совхозой нуга, сабшалан hайжаруулха отрядай бригадир Иннокентий Зверьков болон бусад удаа дараалан үгэ хэлэхэдээ, энэ үйлэ хэрэгэй шухала удха шанар тушаа тогтоо.

Ажалай Улаан Тугай ордено авиационно заводой хүдэлмэришэд — районой шефүүд В. И. Ленинэй энэ хүшөөе Хурамхаанай ажалшадта бэлэглэhэн байна.

С. СУЛЬТИМОВА.

ОЛООРОО АЯНШАЛХАНЬ

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түлөөлэгшэд ажалшадай амаралта, аяншалгые тааруу зохидоор эмхидхэхэ зорилгоёо амжалтатай бэелүүлнэ. Үнгэрhэн жэлэй дүнгүүдые абаад харая. 153 хүн курортнуудта, амаралтын байшангуудта—18, аяншалагшадай баазада 10 хүн амараа. 15 хүн медигүүдэй зүбшэл, заабаряар ванна абаа. Москва, Ленинград хотонуудта түлөөhэгүй путевкоор 2 хүн, Прибалтикаар 2 хүн аяншалжа ерээ. Хяагтын районой Хираан курортдо олон хүн амараа.

Байгша оной түрүүшын кварталда профсоюзай райкомой зууршалгаар 36 хүн амарhан байна. Жэлэй туршада 150 хүн бэеэ хүдэржүүлхэеэ аяншалгануудта гараха юм. Мүнөө 14 хүнhөө бүридэhэн ажалай түрүүшүүлэй бүлэг Монголой Арадай Республикада аяншалхаар бэлдэжэ байнхай.

В. БОРИСОВ.
Бэшүүрэй район.

ЕРБАНОВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ МУЗЕЙ

1962 ондо Буряадай хүдөө ажахын техникум М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ болгогдоhон юм. Буряадта Совет засаг тогтоолгодо, социализм байгуулгада ехэ габьятай энэ хүнэй намтар, ажал ябуулгые hурагшад гүнзэгыгөөр шудалжа эхилээ hэн. Уданшьегүй үнэтэ үүсхэлэй мүндэлhэниинь гайхалгүй. М. Н. Ербановай түрэhөөр 89 жэлэй ойдо зорюулагдаhан конференци дээрэ, онсолбол, 1978 оной мартын 10-да тусхай музей нээхэ гэhэн шиидхэбэри гаргагдаа бэлэй. Техникумэй комсомолой, профсоюзай организацинууд эмхидхэлэй хүдэлмэридэ хабаадуулагдаhан юм.

М. Н. Ербановай, мүн тэрэнэй соратнигуудай ажабайдал, намтарта зорюулагдаhан материалнуудые суглуулгын, шэнжэлгэ-бэдэрэлгын хүдэлмэри эхилээ hэн. Хангаловай нэрэмжэтэ түүхын музейн фонддо хадагалагдадаг документнүүдтэй hурагшад танилсажа, хэрэгтэй юумыень бэшэжэ, буулгажа абаhан байна. Гадна Ербановай наhанайнь хани нүхэр С. Я. Ербановатай уулзажа хөөрэлдөө, тэрэнэй хадагалжа байдаг дурасхаалай дүрэ зураг, бэшэгүүдые, документнүүдые hонирхон хараhан юм.

Музейн байгуулагдаhаар оройдоол 5 жэлэй үнгэрбэшье, хүмүүжүүлхы үүргэнь ехэ. Багшанарай, hурагшадай профкомой түрүүлэгшэ Т. Б. Базароной, Г. И. Николаевскаягай оролдолгоор экспонадууд олошорhон, тиин ниитын ажабайдалда музей бодото үүргэ дүүргэжэ эхилhэн юм. М. Н. Ербановай түрэhэн нютагта — Эрхүүгэй областиин Бахтайда, кино буулгаха талаар hурагшад ехэ эдэбхи гаргаа. Эдэнэр Зүүн Сибириин соёлой институдай студентнэрые хабаадуулhан байна 150 шахуу дүрэ зураг, документнүүд буулгагдан абтаа. 1981 оной апрелиин 21-дэ музейн хоёрдохи таhаг нээгдэhэн юм. 1931, 1932, 1936, 1940 онуудта техникум дүүргэhэн хүнүүд — хүдөө ажахын мэргэжэлтэд уригдаа hэн. Республикын колхозуудта дүшэн хоёр жэлэй туршада хүдэлhэн түрүүшын выпускын ветфельдшер Ц. Д. Ломбоев, отделениинүүдэй нэгые эгээл түрүүлэн дүүргэгшэдэй нэгэн М. Е. Жданова, техникумэй түрүүшын завуч А. Г. Давыдов гэгшэд тиихэдэ hурагшадай урда үгэ хэлээ бэлэй.

Ербановска уншалганууд, классна часууд hуралсалай хуушанай эмхи зургаанай баян түүхэдэ зорюулагдадаг. Группануудай ба отделенинүүдэй дунда социалис мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдахадаа, үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээндэ заатагүй анхарагдадаг гээшэ.

Ленинскэ уряагаар КПСС-эй гэшүүндэ абтаhан С. Я. Ербанова техникумэй коллективтэ баяр баясхалангаа мэдүүлhэн бэшэг эльгээгээ бэлэй.

Бэдэрэлгын хүдэлмэриие хүтэлбэрилэгшэ Т. Б. Базарон М. Н. Ербановай революционно ажал ябуулга тухай экспозициие үргэдхэхэ гэhэн дурадхал орууланхай.

Н. АРТУГАЕВА,
техникумэй хүмүүжүүлэгшэ.

БАЙГААЛИТАЙ БАРИСААТАЙ

Сорогой дунда hургуулиин багшанарай коллектив эдир үетэниие хүмүүжүүлхэдээ, хэшээлнүүдэй хажуугаар класснhаа гадуур хүдэлмэри ябуулгада ехэ анхарал хандуулагдаг юм. «Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй hургуулиие хубилган шэнэлэлгын гол шэглэлнүүд» соо энээн тушаа онсолон заагданхай бшуу. Илангаяа хизаар ороноо шэнжэлхэ, байгаалиин баялигууд тухай hайн мэдэсэтэй болгохо гэhэн зорилгоёо энэ hургуули hайнаар бэелүүлнэ.

Нютагай hурагшад ан амитадай, ургамал ногооной тусхай булан байгууланхай. Эндэ СССР-эй Улаан дэбтэртэ оруулагдаhан, Ахын хүбшэ тайгада амидардаг ангууд дүрсэлэн харуулагданхай. Хатаагдаhан ургамал ногоон табигдаа. Юрэдөө, hурагшадай иимэ эхи табиhаниинь hайшаалтай гээшэ.

Д. ДУГАРОВ.
Ахын район.

Улаан-Үдын уран hайханай зүйлнүүдэй заводой уран гартанай бүтээлнүүд холо-ойгуур мэдээжэ болонхой. Буряад ёho заншалнуудые даган, гоё hайхан хээ, угалзануудые хэрэглэн дархалхадаа бэрхэ мэргэжэлтэд тодоронхой юм. Эдэнэй нэгэн Геннадий Хондоронов (зураг дээрэ) болоно. Г. Хондороновой оролдосото ажал hайн талаhаа оло дахин тэмдэглэгдээ hэн.

В. МАТВИЕВСКИИН фото.

ХЭН, ХААНА ОШОХОБ?

△ Железнодорожно техникумэй спортын зал соо самбо барилдаагаар уласхоорондын мүрысөөн болохонь. Хилын харуулшан байhан Николай Петровой дурасхаалай шанда хүртэхын түлөө энэ мүрысөөндэ Монголой Арадай Республикын спортсменүүд хабаадалсаха юм.

△ Мүнөөдэр Улаан-Үдэ хотын Революциин талмай дээрэhээ «Тарбагатай—Улаан-Үдэ» гэhэн хабарай заншалта урилдаан үнгэргэгдэхэнь. Урилдаан үдэрэй хоёр часhаа эхилхээр хараалагдана.

△ Майн хоёрой үдэр «Буряад үнэн» газетын шангуудта хүртэхын түлөө заншалта XXXV урилдаан Улаан-Үдэ хотын Соведүүдэй талмай дээрэhээ үглөөнэй 11 часhаа эхилхэ.

△ Аяншалга болон экскурсиин бюрогой хүдэлмэрилэгшэд хотын санитарно-эпидемиологическа станциин, нарин сэмбын комбинадай болон багшанарай амаралтын байшанда амарагшадые Улаан-Үдэ хототой, этнографическа, байгаалиин музейнүүдтэй танилсуулха болоно. Энээнhээ гадна Улаан-Үдын аяншалагшадай баазада айлшаар ерэгшэд Новоселенгинск, Горячинск хүрэтэр аяншалха юм. Зүүн Сибириин технологическа институдай спортсменүүд Баргажанай-Адаг ошожо, аяншалгаар тусхай мүрысөө үнгэргэхэ.

ТУhАТАЙ БАЙГАА НҮХЭСЭЛНАЙ

Манай Толтойн дунда hургуулида Буряадай багшанарай институдай студентнэр hараhаа үлүү саг соо практика гараба. Ерэhээр лэ класс бүхэндэмнай хүтэлбэрилэгшөөр томилогдоо. Жэшээлхэдэ, 9-дэхи класста Ц. В. Дашинимаева, 8-дахида — Б. Б. Цыденов, 7-дохи, 6-дахи классуудта Ц. Б. Бадмацыренов, С. В. Бубеева, 5-дахи, 4-дэхи классуудта С. Г. Цыбикжапова, С. С. Цыренова гэгшэд хүтэлбэрилэгшөөр табигдаа hэн.

Ерээдүйн багшанар бүхэли үдэрөөрөө маанадтай хүдэлөө, хэшээлнүүдые үнгэргөө. Класснhаа гадуур янза бүриин хэмжээ ябуулганууд маниие илангаяа hонирхуулаа гэжэ hурагшадай зүгhөө хэлэхэ байнаб.

Манай классай хүтэлбэрилгые даажа абаhан Светлана Васильевна Бубеева номгон даруу зантай, hайн хүн байгаа. Тэрэ заатагүйл бэрхэ багша болохо даа. С. В. Бубеева маниие аяншалгада дахуулан гараа. Түрэл Түнхэнөө шэнжэлэн үзэжэ, байгаалиинь hайханаар омогорхон ябахада, гоёл байгаа. Аршаан курорт хүрөөд, хүсэ ехэтэ хүүюур хараабди. Дэргэдэнь дүрэеэ буулгуулаабди. Шандагата хадаhаа санаар hолжорон буухадаа, одоол хүхилдөө hэмди. Эхэнэрнүүдэй hайндэртэ зорюулагдаhан үдэшэдэ Светлана Васильевна бэрхэ эмхидхэлшэ байhанаа харуулаа. hонирхолтой таабаринууд, дуунууд, хатарнууд гүйсэдхэгдөө, үнэн сэдьхэлhээ сэнгээбди.

Бидэнэр, hурагшад, студентнэрэй үгэhэн хэшээлнүүдэй үедэ багшын мэргэжэл тухай бодомжолhон байхабди. Илангаяа Буряад хэлэ, литературын багшанар болоhойбди гэжэ олонхимнай шэбшэhэн, хүсэhэн байха. Тиимэhээл бидэ «Хододоо байг лэ наран!» гэhэн дуунай мүр соо «Хододоо байг лэ багша» гэhэн мүр нэмэлсээд, хахасалган дээрээ дуулаа бэлэйбди.

Н. МАНЗЫЕВА,
Толтойн дунда hургуулиин 6-дахи классай hурагша.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Апрелиин 29-hөө майн 3 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Хүүгэдэй уран hайханай коллективүүдэй концерт. 10.25 — Баримтата фильм. 10.55 — «Купалинка»—фильм-концерт. 11.25 — «О чем молчала тайга»—үхибүүдтэ фильм. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — Анда хотонуудай бүхэдэлхэйн үдэртэ. 16.05 — «Пеппи—длинный чулок»—үхибүүдтэ фильм. 18.55 — «Уран зурагай искусство». 19.00 — Хүндэ атлетикээр Европын чемпионат. Испаниhаа дамжуулагдаха. 19.30 — «Лениниана». «Н. А. Андреевэй скульптура».

Улаан-Үдэ. 20.00 — Нүхэр дуун» — телеконкурс.

Москва. 20.50 — «Нам здесь жить» — 3 серитэй уран hайханай фильм (3-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.30 — Кинопанорама. 00.05 — Баримтата фильм. 00.15 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Поэзи». О. Берггольц. 10.20 — Харгын аюулгүйе сахиха. 10.30—«Ажабайдалай хараа зам». 11.20—Баримтата фильм. 11.40 —Совет дуунай концерт. 12.15 — Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Европын чемпионат. Швециhээ дамжуулагдаха. 12.40—Баримтата фильм. 13.10 — Эдиршүүлдэ зорюулагдаhан хүгжэмтэ дамжуулга. 15.20 —

ПОНЕДЕЛЬНИК, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкада зогсогты». 9.55 — «Будильник». 10.25 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 11.25 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 11.55 — Литература, искусство болон архитектурын талаар 1984 оной Ленинскэ шангай лауреадууд. 12.55 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 13.55 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.25 — «Аяншалагшадай клуб». 15.25 — СССР-тэ Польшын соёл культурын үдэрнүүд түгэсхэгдэбэ. Гүрэнэй дуу, хатарай «Мазовше» гэжэ арадай ансамблиин концерт. 16.55 — Залуушуулай ажалай хүмүүжүүлгын талаар ПТУ-гай предприятинуудай болон Магнитогорскын hургуулинуудай хамтын хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай. 17.40 — «Тэмсэлэй: найдалай, байлдаанай, илалтын дуунууд». 18.35—Хүндэ атлетикээр Европын чемпионат, Испаниhаа дамжуулагдаха. 19.05 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.50 — Мультфильм. 20.05 — Эстрадна концерт. 22.00 —«Время». 22.35 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 23.10 —Хүгжэмтэ-эстрадна дамжуулга. 00.15 —. Волейболоор уласхоорондын уулзалга. Эрэшүүл. СССР-эй ба Бразилиин суглуулагдамал команданууд. 00.45 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8. 55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Зарядкада зогсогты». 9.20 — «Красноярское Загорье» — баримтата фильм. 9.35 — Бүхэроссин ба бүхэсоюзна конкурснуудай лауреат. Ш. Амиров балалайка дээрэ наадаха. 10.00 — «Ород хэлэн». 10.30 — «Хүн —газарай эзэн». 11.20 —Белоруссиин телевидениин порграмма. 12.35 — «Онтохондо айлшаар». «Сказка о рыбаке и рыбке». 13.35 — Баримтата фильм. 13.50—Футболоор СССР-эй чемпионат. СКА (Ростов-на-Дону) — «Динамо» (Минск) 2-дохи шата. 14.35 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 15.05

ВТОРНИК, Майн 1

АЖАЛШАДАЙ УЛАСХООРОНДЫН hАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время».

Улаан-Үдэ. 9.40 — Эб найрамдал ба хабар тухай дуунууд. 10.00 — **Соведүүдэй талмай. Уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэр — Майн 1-дэ зорюулагдаhан Улаан-Үдэ хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй жагсаал. hүүлээрнь концертын программа.**

Москва. 12.55 — «Нүхэр дуун» — бүхэсоюзна телеконкурс. Горький хотоhоо дамжуулагдаха. 13.40 — Е. Шевелева. «Мост у Островы» гэhэн поэмэ. 14.00 — «Весна идет, весне дорогу» — киноконцерт. 14.45 — **Москва. Улаан талмай. Ажалшадай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэр — Майн 1-дэ зорюулагдаhан дамжуулга. hүүлээрнь пионернүүдэй hайндэрэй концерт.** 17.00 — С. В. Образцовой хүтэлбэри доро ГАЦТК-гай «По щучьему велению» гэhэн фильм-зужэг. 18.10 — «Эрдэм ухаан ба техникэ». 18.20 — «В Сантьяго идет дождь» — Франциин ба Болгариин Арадай Республикын бүтээhэн уран hайханай фильм. 22.00 — Ажалшадай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэр — Майн 1-нэй hайндэрлэлгэ тухай репортаж. 23.00 — «И снова звездный час» — фильм-концерт. 24.00 — Футболой шэнжэлэл. 00.30 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Пионернүүдэй үетэнэй дуунууд 10.05—«Поэзи». А. Жаров. 10.35 —Арадай инструментнүүдэй «Русские узоры» гэжэ оркестрэй концерт. 11.05—«Бидэ БАМ баринабди». 11.50 — «Дуун хүнтэй хахасанагүй». 12.50—Мультфильм. 13.10—Баримтата фильмүүд. 13.40 — Үхибүүдтэ уран hайханай богони фильмүүд. 14.45—**Москва, Улаан талмай. Ажалшадай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэр — Майн 1-дэ зорюулагдаhан дамжуулга. hүүлээрнь**

СРЕДА, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 —Шэнэ hонин. 9,20 —Үглөөнэй гимнастика. 9.35 —Останкинадахи Концертын студида эдир дуушадай концерт. 10.35 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.05 —Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогойород дуунай академическэ хоорой концерт. 11.50 —СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь Ф. Кузнецов үгэ хэлэхэ. 12.05 — Концерт. 12.35 — «Незнайка с нашего города»—үхибүүдтэ уран hайханай фильм. 14.45 — «Аллегро»—фильм-концерт. 15.25 —Мультфильмнүүд. 15.55 —«Петух на коньках» фильм-концерт. 16.45—«Майн 1-нэй хариин гүрэнүүдэй айлшад». 17.00 — Арадай хоорнуудай бүхэроссин хоёрдохи харалга. Гүрэнэй Воронежойород арадай хоорой концерт. 17.40 — «Ан амитадай аймагта». 18.40 —«Перикола» — уран hайханай фильм. 20.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» —«Пахтакор». 21.45 — Баримтата фильм. 22.00 —«Время». 22.35 — «Театральна уулзалганууд». 23.50 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 —Баримтата фильм. 10.05 —Политрук В. Г. Лугониной фронтhоо эльгээhэн бэшэгүүд. 10.40 — Уласхоорондын конкурснуудай лауреат Ю. Вострелэв баян дээрэ наадаха. 11.05 —Баримтата фильм. 11.20 — «Только остров не возьмешь с собой» — үхибүүдтэ фильм. 12.25 — Классическа барилдаагаар Европын чемпионат. Швециhээ дамжуулагдаха. 13.05 — «Барилга ба архитектура». —13.15—Москва. Консерваториин Ехэ зал. СССР-эй арадай артист И. Архиповагай концерт. 14.50 — Мультфильмнүүд. 15.20 —Ба-

ЧЕТВЕРГ, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Гнесинүүдэй нэрэмжэтэ гүрэнэй хүгжэмэй багшанарай институдай студентнүүдэй болон багшанарай концерт. 10.25 — Баримтата фильмүүд. 11.05 —«Буратиногой выставкэ». 11.35 — «Аяншалагшадай клуб». 12.35 — М. Паганини. Оркестртэй хамта скрипкэ дээрэ наадагдаха 1-дэхи номерой концерт. 13.15 — Шэнэ hонин. 15.15— Шэнэ hонин. 15.30 — Баримтата фильмүүд. 15.25 — «Чинар» гэжэ арадай ансамблиин концерт. 16.45 —«Ород хэлэн» 17.15 — Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой симфоническа ба эстрадна хүгжэмэй оркестрэй концерт. 18.00—«Как Феникс из пепла». СССР 1945—1950 годы. Баримтата фильм. «И вернулся солдат домой» — 1-дэхи фильм.

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Арадай хиналтын экран».

Москва. 19.00 —«Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет».

Улаан-Үдэ. 19.30 —«Байгал» — нютагуудай hонин.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программ..

Москва. 20.20 —«Право на выбор» — зүжэг. 1-дэхи хубинь. 22.00 — «Время». 22.35 — Зүжэгэй үргэлжэлэл. 2-дохи хубинь. 00.05 —С. Танеевэй романснууд. 00.25—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.50—Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — А. Твардовский. «Василий Теркин». 7-дохи класс. 10.05—13.40—Испан хэлэн. 11.05 — «Гэр бүлэ ба hургуули» гэhэн циклhээ. 11.35—12.35— А. Н. Чехов. «Вишневый сад». 9-дэхи класс. 12.05 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 13.10 — Түүхэ. 6-дахи класс. 14.10— В. Астафьев. Зохёолнуудайнь хуудаhануудаар. 14.55 —«Прикосновение» —уран hайханай фильм. 16.25 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 17.50 —«Манай айлшад». 18.10— «Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд»..

ТАСС ХИЛЫН СААНАhАА АПН

МАЙН НЭГЭНИИЕ УГТУУЛАН

ПРАГА. Майн 1-нэй урда тээхэнэ ЧССР-эй Социалис Ажалай Геройнууд Чехословакиин ажалшадта хандаhан Хандалга баталан абаба. Советскэ Союзай, ЧССР-эй, бусад социалис оронуудай эб найрамдалта үүсхэлнүүдые нэгэн hаналтайгаар дэмжэхэ зуураа, тэдэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ шухала хэмжээнүүдые hайшаагаа Эсэгэ оронойнгоо hалбаран хүгжэхын аша туhада ажаллаха, өөрынгөө жэшээгээр энэ жэлэй түсэб бэелүүлхыень, арадай ажахын бүхы hалбаринуудта ажалшадай зохёохы үүсхэл эдэбхи бадаруулхаар олон миллион хүнүүдые зоригжуулха гээшэ патриотическа уялгамнай болоно гээд тоолонобди гэжэ Хандалга дотор хэлэгдэнэ.

БЕРЛИН. ГДР-эй металлургическа промышленностиин предприятинуудай коллективүүд ажалай шэнэ амжалтануудаар Майн 1-нэй hайндэрые угтажа байна. Потсдамай округой Бранденбургдахи заводой булад хабтайлгагшад жэлэй эхинhээ үсэшэ түсэбhөө гадуур 732 тонно металл хайлуулаа. Ризэ хотын булад хабтайлгалгын заводой хүдэлмэришэд түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэ хубитаяа мүн лэ оруулhан байна.

БУХАРЕСТ Румыниин горнягууд ашагта малтамал ехээр үйлэдбэрилжэ, Ажалшадай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэрые— Майн 1-ниие угтаба. Республикын баруун хубидахи Караш-Северен уездын шахтернууд түсэбhөө гадуур 2,5 мянга гаран тонно руда үгөө.

Уездын нүүрhэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрбэ. Механи шахтын горнягууд түсэбhөө гадуур 2 мянган тонно нүүрhэ малтаба. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар, түсэбтэ даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдэhэн байгаа.

ПАРИЖ. Франциин профсоюзуудай Майн hайндэрэй урда тээхи хамтын мэдүүлгэ эндэ толилогдобо. Ажалшадай эрхэнүүдые хархис хүсэнүүдэй хаhажа байхадань, Францийн түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүд hаналаа нэгэдэлгээ бэхижүүлхэ ёhотой.

Имагтал март hарада орон дотор хүдэлмэригүйшүүл 50 мянган хүнөөр олошорhон байна. Социальна адли тэгшэ бэшэ байдалые усадхахын, саарhан мүнгэнэй үнын уналгые зогсоохын, хүн бүхэниие ажалаар хангахын түлөө тэмсэлэй уряа доро үнгэрхэ Майн 1-нэй жагсаалнуудта эдэбхитэйгээр хабаадаха байна.

КИТЭ. Ажаллаха эрхэ байдал болон ажаhуудалынь hайжаруулха, аграрна реформо бэелүүлхэ, хүдэлмэригүйдэлгые усадхаха, гадаадын компанинуудта хабаатай предприятинуудые, үмсын мүнгэн hангай эмхи зургаануудые гүрэнэй мэдэлдэ абахын тула оролдолго гаргаха, зэргэнүүдээ нягтаар жагсааха уряатайгаар Эквадорой Компарти оронойнгоо ажалшадта хандаба.

Ажалшадай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэртэй — Майн 1-тэй дашарамдуулан, хүн зондо хандаhан уряанууд эндэ толилогдоо.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, СОЦИАЛИЗМЫН ХЭРЭГТЭ ҮНЭН СЭХЭ

КПСС-эй Программын шэнэ редакциие найруулан бэлдэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай комиссиин заседани, тэрээн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр К. У. Черненкын хэлэhэн үгэ уласхоорондын анхарал татана, hонирхол үүсхэнэ. Хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан hайжаруулгын асари ехэ зорилгонуудые шиидхэхэдээ, Советскэ Союз эб найрамдалай хэрэгтэ хизааргүй үнэн сэхэ байhанаа мэдүүлнэ гэжэ гадаадын олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд тэмдэглэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын шэнжэдэ, удхада хабаатай гүнзэгы үндэhэ баримтануудые тодорхойлhон байна гэжэ ГДР-эй **«Нойес Дойчланд»** газетэ бэшэнэ. Мүнөөнэй эрхэ байдалда энэ Программа хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан hайжаруулгын программа болохо ёhотой гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ. Социализмын асари ехэ хүсэтэй, hүр жабхалантай байhые, тэрэнэй социальна үнэн зүбые бата найдамтайгаар элирхэйлэн харуулба гэжэ газетэ бэшэнэ.

Нүхэр К. У. Черненкын хэлэhэн үгэ политическэ шухала документ болоно. Хүгжэлтэ түгэс социализмын үргэн ехэ хараа зорилгонууд тэрээн дотор элирхэйлэгдэнэ гэжэ Болгариин **«Работническо дело»** газетэ тэмдэглэнэ. Арад зоной hуудал байдалые hайжаруулха гээшэ КПСС-эй Программын эрилтэ ходоодоо болодог байгаа.

Совет ороной хүгжэлтын асуудалнуудые амжалтатангаар шиидхэлгэhээ гадаадын политикада, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ тэрэнэй амжалтанууд дулдыдадаг, энэ асуудалнуудые шиидхэлгэhээ бүхы капитализмтай мүрысөөн дулдыдадаг гээшэ гэжэ К. У. Черненко тэмдэглээ гээд Венгриин **«Непсабадшаг»** газетэ заана. Эсэсэй эсэстэ энэ мүрысөөндэ социализмын илалта түйлаха байhаниинь арсашагүй.

Польшын **«Трибуна люду»** газетэ, Югославиин **ТАНЮГ** агентство, **«Нью-Йорк таймс»** газетэ, **АП** агентство К. У. Черненкын хэлэhэн үгые дэлгэрэнгыгээр шэнжэлбэ. «Дэлхэй дээрэхи үзэл сурталай тэмсэлдэ социализмын илаха байhанда Советскэ Союз этигэнэ» гэжэ Американ **ЮПИ** гэдэг информационно агентство тэмдэглэнэ.

КПСС-эй Программые шэнээр найруулха тухай хэлэхэдээ, Советскэ Союзай политическэ, экономическа ба социальна саашанхи хүгжэлтын зорилгонуудые К. У. Черненко тодорхойлбо гэжэ Англиин **Рейтер** агентство батална.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54 зам редактора—2-68-08 зам редактора—2-62-62. отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-6436, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81.. корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95, отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина... Н-03457. Заказ № 100.